



«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!» ЭНСИЭЛИ

12+

2019 сыл
Кулун тутар
14 күнэ
Чэппиэр
№ 10 (10695)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүтэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
муннабыттан
бэлиэтээһиннэр

Искра нэһилиэгэр баһылыктаабыт Петр Васильевич Абрамов улуус баһылыгын социальнай боппуросцтарьгар солбуйааччынан аналммыт.

Улуус кылаабынай быраана И.И. Замятин иһитиннэрбинэн, 898 электроннай больничнай лиис толоруллубут. 122 киһи балыһаҥа сытар, 4 ыарахан туруктаах ыарыһах баар. Суһал көмө 130 ыгырыһа сылдыбыт, мантан 47 — ыксаллаах. Үс оҕо төрөөбүт, үс киһи олохтон туораабыт.

Олонхо ыһыабын өйүүр фондаҥа хомуллуохтаах суума 30% киирбит.

Ленскэй нэһилиэк баһылыга А.Г. Новгородов иһитиннэрбитинэн, кулун тутар 15 күнүттэн ыраастаныы, хомунуу ыйа саҕаланар. Бу хас да түһүмэтинэн бэс ыйын 30 күнүгэр диэри ытыллыаҥа. Барыта 68 көрүүтэ-истиитэ, хаһаайына суох, бэйдиэ сылдыар, ыты, куосканы суох оҕорбуттар. Дьонно кутталы үөскэтэр кырыктаах ыт баарын биллэххитинэ, нэһилиэк дьаһалтатыгар сайабылыанна суруйан киллэрэргэ сүбэ бэрээдэгинэн этилиннэ.

Кулун тутар 14 күнүгэр «Энсиэли» диэн улуус араадыһыата үлэтин саҕалыаҥа. Бу күн улуус муннабын сессията ытыллыаҥа.

Модут нэһилиэгин балыһыата «Доруобуйа» национальнай бырайыакка киирбит. Онон эһиил балыһа тутуутун үлэтэ саҕаланыаҥа. Билигин Аппааны амбулаториятын национальнай бырайыакка киллэри соруга турар.

«Колми» ХЭТ генеральнай директора, Ил Түмэн депутата Н.Л. Румянцева Нам улуун эдэр предпринимателлэригэр 300 тыһ. солк. сумалаах грантга конкурс биллэрэр. Бу туһунан депутат көмөлөһөөччүтэ И.И. Сивцева иһитиннэрдэ. Докумуоннары кулун тутар 20-тэн муус устар 5-гэр диэри Бизнес-инкубаторга туталлар. Бу туһунан сиһилии Нам улуунун сайттыттан, Бизнес-инкубатортан, «Энсиэли» хаһыаттан билсин.

Л. НОГОВИЦЫНА



2019 сыл — Энсиэлигэ Олонхо туоната

Кулун тутар 13 күнүгэр Прокопий Ядрихинский — Бэдьээлэ аатынан Олонхо дьиэтин алгыстаах тизэргэнигэр, Энсиэли хочотун туонатыгар ытыллар XIII-с республикатааҕы Олонхо ыһыаҥа буолара 100 күн хаалбытын бэлиэтиир өрөгөй күнэ буолла.

Прокопий Ильин, Александр Михайлов, Руслан Захаров уһааран таһаарбыт болгуоларыттан, Прокопий Ильин оҕорбут хататыттан алгыс уотун Бетүгн нэһилиэгиттэн кыраайы үөрэтээччи Егор Софронов ылла. Алгысчыттар Дмитрий Кривошапкин, Петр Охлопков, Виталий Криво-

куолатын народнай инструментнарын оркестра муусука добуһуоллаах көрүстүлэр. Манна үс көлүөнэ олонхоһуттар: Нам улуунун киэн туттар ытык киһитэ, саха фольклорун тарҕатааччы, уһуйааччы Дмитрий Иванович Кривошапкин, эдэр кэскиллээх олонхоһут Петр По-

ОЛОНХО ЫҤЫАҔАР ДИЭРИ — 100 КҮН!



Өрөгөйдөөх тэрээһингэ «Нам улууһа» МТ баһылыга Юрий Слепцов, «Олонхо ассоциацията» республикатааҕы общественной түмсүү президеһэ Февронья Шишигина, республикатааҕы Олонхо театрын директора Мария Турантаева, XIII-с республикатааҕы Олонхо ыһыабын сүрүн режиссера Руслан Тараховская, сүрүн сценарийа Зоя Попова, Нам улуунун дьонно-сэргэтэ, нэһилиэк баһылыктара, тэрилтэ салайааччыллара кыттыны ыллылар.



Намнааҕы народнай театр артыһытара 1937 с. П.А. Ойунускай Намга кэлэн тыл эпипит трибунаһыгар, оччотооһу кэми төһүннэрэн композиция туруоран көрдөрдүлэр. Аал уоту оттон, алгыс тылынан арчыланар долгутуулаах кэмнэ Үөдэй кытылыттан хомуллубут тимирдээх таастан, Нам уустара Василий Герасимов, Ньургустаан Уваров,

шапкин алгыс сиэрин-туомун толордулар. Олонхо ыһыабын көрсө улууспут дьонно, салайааччыллара, ыалдыттар А. Шестаков аатынан норуот айымньытын дьиэтигэр диэри сахалыы танастаах сэлэли хаамтылар. Норуот айымньытын дьиэтигэр З.П. Винокуров аатынан оҕо искусствотын ос-

пов, үүнэн, сайдан эрэр олонхоһут Айсен Данилов «Дьырыбына Дьырылыатта кыыс бухатыыр» олонхоһоттон быһа тардан толордулар.

Нам улуунун баһылыга Ю.И. Слепцов эһэрдэ тыл этэн баран, талы талба Тараҕана сайылыктаах, эргэнэ хара тыалаах аатырар Чап алаастаах, уугуйан олохсуйбут аатырбыт олонхоһуттардаах Фрунзе нэһилиэгин баһылыгар Роман Трофимовка Олонхо ыһыабын ытык бэлиэтин туттарда. Мантан салгыы Энсиэли хочотугар ытыллар Олонхо ыһыабын Ытык бэлиэтэ дьон-сэргэ бигэ туруктаах, баай-талым олохторун араҥаччылыыр, Аар баҕах буолан аһыһылыбыт аҕыс салаалаах Аал кудук мас, улуус 19 нэһилиэгин биир тыһыҥна киллэрэн, өйү-санааны түмэн бу күнтэн ыла ыалдыттыаҥа.

Тэрээһини саха омуһ сиэринэн кырдыаһастыын-эрдэтин илиилэриттэн ылыһан оһуохайынан түмүктээтилэр.

С. АРГУНОВ

УБААСТАБЫЛЛААХ БИИР ДОЙДУЛААХТАРБЫТ, НАММЫТ УЛУУХУН ЭЙЭБЭС ЭҤЭЛЭРЭ, АМАРАХ АҔАЛАРА, ИННИКИГЭ ЭРЭЛЛЭЭХ ЫЧЧАТА!

Быйыл сайын биһиги улууспутугар улахан бэлиэ түгэн, өрөспүүбүлүкэ таһымнаах Олонхо ыһыаҥа, буолаары турар. Үгүс культурнай тэрээһиннэр, тутуулар, суол-иис оһоһуута о.д.а. үлэлэр ытыллыаҥа. Өрөспүүбүлүкэбит араас улуустарыттан, Россия киин куораттарыттан үгүс маанылаах ыгырыһылаах ыалдыттар кэлэллэрэ күүтүллэр.

Биһиги, улуустааҕы «Аҕа түмсүүтэ», Нам улуунун олохтоохторун, эйэбэс эһэлэрин, амарах аҕаларын, инникигэ эрэллээх ыччаппытын бу буолаары турар улахан тэрээһиннэргэ көхтөөх кыттыны ылыаҕын диэн ыгырабыт!

Улууспутун үтүө өттүттэн көрдөрөн, ыраастанан-хомунан, озорор түөлбөбитин кизэргэтэн, сахалыы таҕас сап тиктэн, биир тылынан, өйбүтүн-санаабытын уһугуннаран, бары биир сомоҕо буолан, улууспутугар күүс-көмө буолуохтаахпыт. Ыччаттарбытыгар хаалар үйэлээх тутуулары, Энсиэлибит хочотун талааннаах дьонун ааттарын үйэтиитигэ анаан үлэлэри өйүөх тустаахпыт.

Онуоһа биһиги, Нам улуунун аҕалара, эр дьонно, Олонхо ыһыаҕар бэлэмниини утумнаахтык, таһаарылаахтык барарын туһугар улуустааҕы фонда тэрлибитин үөрөкөтө өйүүбүт, кэрэхсэбиллээх дьыала диэн сыаналыбыт. Бу фондаҕа төрөөбүт Наммыт улууһа сайдарын туһугар, Олонхо ыһыаҕа дорвоонноохтук, дьонунук ньиригээн ытылларыгар, бары биир сомоҕо буолан кылааппытын киллэриэһин диэн бука барыгытын ыгырабыт!

Нам улуунун
«Аҕа түмсүүтэ»

РЕКВИЗИТЫ:

ФОНД ПОДДЕРЖКИ
СОЦИАЛЬНО-
ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ НАМСКОГО
УЛУСА

ИНН 1417010525
БИК БАНКА 049805609
К/С 3010181040000000609
НОМЕР р\с
40703810276000001475

Дата открытия: 06.02.2019
Наименование банка:
ЯКУТСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ
№8603, ПАО «Сбербанк» г. Якутска,

Доп. офис №8603/060,
677007, г. Якутск, ул. Кирова,
д. 29.

Билиҥни туругунаан, фондаҕа уопсайа 2067000 солк. харчы киирдэ.

«Уһук илинги гектар»

Соторутааҕыта Нам улдуһунааҕы «Муниципальной баайы-дуолу дьаһайар кэммитиэт» МКУ дириэктэрэ Уваровская Ирина Петровна кэрсөн «Уһук илинги гектар» туһунан РФ сокуонунан сир ылар туһунан граждандарга төһө сайабыллыанна киирбитин, дуогабар түһэрсиллибитин билистим.

- Сокуон күүһүгэр киириэбиттэн (ыам ыйа, 2016 с.) РФ граждандарыттан барыта 1467 сайабыллыанна 2019 с. кулун тутар 6 күнүнээри туругунан киирдэ. Ойуур фондатыттан сири ылыыга 1272 сайабыллыанна киирбитэ. 239 сайабыллыанна



СИР ЫЛААЧЧЫ ЭЛБЭХ

сир көрдөөбүт дьон бэйэлэрэ төнүннэрбиттэрэ (аккаастаммыттара). 816 сайабыллыанна дьон эрдэ арендаҕа, бас билиги ылбыт сирдэриттэн (туһанылла сылдыр сирдэригэр) биэрэргэ бэйриллибит буолан аккаастаммыта (тохотуллубута).

Бүгүнгү күнүгэ (06.03.2019 с.) барыта 390 дуогабары түһэрсэн олобуот. Ол иһингэр: Партизанна 132, Таастаахха 10, Хатырыкка 22, Көбөкөнгө 5, Арбынна 26, 2 Хомустаахха 29, Искраба 10, Никольскаяга 24, Салбаанна 7, Түбүгэ 11, Хамафатта 29, 1-кы Хомустаахха 30, Бөтүнгэ 3, Модукка 20, Хатын Арыыга 32 дуогабар.

Олунуу устата 13 дуогабары түһэрситибит. Онон «Гектар» ылын баҕарар дьон билигин да баалар.

119-ФЗ №-дээх 01.05.2016 с. күнүнээри Федеральной сокуон чэрчитинэн Партизан уонна I Хомустаах нэһилиэктерэ быысаһар сирдэригэр

саҕа «Светлый» дьон кварталы тэрийэргэ «Дорожнай карта» оноһуллан биэргэммитэ. Онон бу квартал инженернэй хааччыллыгытын, сүрүн тутууларын инфраструктуратын бырайыактааһынна, онорууга градостроительной докумуон быйылгыттан бөлөмнөнэ сылдыр.

Саҕа тэриллэр кварталтан 19 киһи сир учаастагы ылан быйыл күрүөлээн оҕуруот аһын ыстылар. Биир киһи учаастагар дьэ тутунна.

Сир учаастагы ылыыга РФ граждандарыгар туох да хааччах суох. Сайабыллыанна суругунан, эбэтэр электроннайынан «На Дальний Восток РФ» дьон федеральной информационал ситим нөҕүө бэйриллиэн сөп.

«Босхо гектар» сири ылар граждандар бөлөбүнэн (хас да буолан) эбэтэр граждандар тус бэйэтэ эрэ интернет Gosuslugi.ru дьон РФ государственнай өнөтүн порталын булан регистрацияланыахтаахтар. Госуслуга

портал «Босхо гектар» сири ылыыга эрэ дьон буолбатах, сир учаастагы ылын баҕалаах дьонго барыларыгар сыһыаннаах.

Госуслугага регистрациланыы 3 этаптаах: 1-кы, 2-с этапка граждандар сайабыллыаннаы бэйэтин компьютерыгар киирэн эбэтэр сотовый телефонунан толоруон сөп. 3-с этапка нэһилиэк дьаһалтатыгар эбэтэр улуус киинигэр кэлэн биэргэттэрэр. Эбэтэр элбэх функциялаах киингэ (МФЦ) тийээн эмиэ онотторуохха сөп.

РФ граждандарына «Босхо гектар» сокуонунан сир ыларга сайабыллыаннаа сокуоннай төрүөккэ олобуран аккаастаммыт буоллаҕына, хаттаан атын сиргэ сайабыллыанна биэрэр бырааптаах. Сир учаастагы ылбыт дьон биэс сыл нолуоктан босхолонолор, бу болдьох иһингэр ылбыт сирдэрин туһаҕа таһаарыахтаахтар.

Ыйыталаста И. ИВАНОВ

Доруобуйа баар – күндү баай

Намнааҕы киин поликлиника кулун тутар 5 күнүгэр Национальной доруобуйа күнүн чэрчитинэн «Доруобуйа-хас биирдибитигэр» дьон девизтээх Аһаҕас аан күннэрин биллэрэн, улуус дьоно-сэргэтэ доруобуйаларын туругун босхо көрдөрүүнүлэр.

Сарсыарда 9 чаастан киһэ 5 чааска диэри ким баҕалаах онкоцитологияга анализ биэрдэ, акушер-гинеколог Раиса Юрьевна Атласоваҕа, акушерка Ирина Ильинична Григорьеваҕа, офтальмолог быраас Алена Руслановна Винокуроваҕа, гастроэнтеролог быраас Лидия Иннокентьевна Сидороваҕа көрдөрдө, наадалаах сүбэ-ама ылла.

Гоголев Дьулустаан Алексеевич салайааччылаах мобильнай (көһө сылдыр) киин специалистара кэлбит дьон хааныгар саахар, холестерин кээмэйин, харахтарын дабыллыаннаатын, ыйааһынарын бэрэбиэркэлээтилэр, сүрэхтэрин ЭКГ-га уһуллулар. Ол түмүгүнэн дьон тутатына сүбэ-ама ылан тарҕастылар.

Бу күн 25-тэн 68-гар диэри саастаах 48 киһи көрдөрдө, о.и. 45 – дьахтар, 3 – эр киһи. Ордук 50-65 саастаах дьон Нам сэлэниһэтигэр, Хамафатта, Никольская, Хатын Арыы, Бөтүнэ нэһилиэктериттэн баҕаларынан кэлэн көрдөрүмүттэр. Сыппаралар кэпсииллэринэн, эр



ЫАРЫЫНЫ ДИРИНЭППЭККЭ, КЫРАТЫГАР ЭМТЭНИН

дьон доруобуйаларын туругар болдомто уурбаттара көһүннэ.

Мань сөргө быраастар нэдиэлэни быһа сытар ыарыахтары дьээнэн сылдьан көрдүлэр-иһиттилэр, сүбэ-ама биэрдилэр, эмп аһаастылар. Эмчиттэр доруобуйа аналлаах буклеттары түгэттилэр, түөс искэнин бэйэ хайдах кэтэниэн сөбүн сүбэлээтилэр; чөл олоҕу тутуһууга, ис уорганнар ыарыыларын сэрэтиигэ бэсиэдэлэри ытытылар.

Манньк тэрээһиннэри киин поликлиника сылга түөртэ, биэстэ ыытар. Кэлэр өттүгэр хас биирди киһи доруобуйата бэйэтиттэн тутулуктааһын өйдөөн, манньк акцияга көхтөөхтүк кыттыаһын дьон ынырабыт. Ыарыыны диригэппэккэ, кыратыгар эмтэниһин.

Быйылгы тэрээһингэ урукку сыллардааҕар элбэх киһи көрдөрбүтэ эмчиттэри үөрдэр.

А. КОРЯКИНА

Сангарбат буолуохха сатамат!

БӨХ РЕФОРМАТА ХАРАР КУТТАЛАННА

Ааспыт нүөмүргэ бөх реформата хайдах быһыылаах, туох төрүөттэн саҕаланнааһын, ханнык хайысхаларынан ытытылларын, ким, туохха эппитинэстээһин, туһанааччы эбэһинэстэрин туһунан сиһилии соҕус кэпсээбиппит. Тута этиэм этэ — бу реформаны толкуйдаабыт, ис отуорун хайа сатанарынан сааһылаабыт дьон реформа хайдах хаамыахтааһын кумааһыга тигэн, бырайыактары көмүскээн, биир-икки регионга боруобалаан баран олоххо киириитин былаас дьаһалынан ыспарбыт көрүүнүн бэчээттээбиппит.

Дьэ, мантан салгыы бөх реформатын дойду үрдүнэн олоххо киллэриити төһө сатанарыҕа, ханнык харгыстар күөрэйэн тахсыахтарай, регионнааҕы оператордар төһө бэлэм буолуохтарай, тарыыштар үрдээтэхтэринэ нэһилиэнньэ хайдах ылыныаҕай, бөх полигоннарын сөпкө тэрийиэхтэрэ дуо...? Манньк ыйытыктар олус элбэхтэр.

Онуоха Госдума айылҕа ресурстарыгар комитетын председатели I солбуйааччы, депутат В. Сысоев бөх реформатын тэрийиигэ Россия регионнарын 50% бэлэмэ суохтарын, федеральной суолталаах 3 куорат: Москва, Санкт-Петербург, Севастополь бу реформаны ытытары 2022 с. диэри көһөрбүттэрин ахтан туран дойдуга бөх реформата харбытын бэлиэтээтэ.

Ол курдук нэһилиэнньэттэн бөҕү хомуйууга тарыыштар 35 эрэ регионна ылыныллыбыттар, ол кээмэйдэрэ аһары намтатыллыбытын ыйан туран эксперттер манньк салгыы бардаҕына регионнааҕы оператордар монкуруут барыахтара дьон сыаналаабыттар.

Эбэн эттэххэ, дойду үрдүнэн 1228 бөх полигона баарыттан аныгылыы оноһуллубут тарбахха баттанар. Бөҕү уматар 10 собуот баарыттан 6-та улахан өрөмүөнү, сангардыны эрэй-эллэр. 2022 сылга диэри 5 манньк собуот, ол иһингэр 4 — Москва аттыгар, 1 — Казань куоракка тутуллара сабадаланар. Бу киэн Россияга муораҕа хааппыла буолар. Оччотугар регионнааҕы оператордар номнуо туолбут, таһынан барбыт сыбаалкалары тэнэ бөҕүнэн-сыһынан бүрүллүбүт саҕа, «дьиикэй» сыбаалкалары полигон курдук схемаҕа ыйыахтара... онон бөх реформатыгар тус кыттыылары түмүктэниһэ дьон дьиксини баар.

Саха республикатыгар бөҕү хомуйууга, харайыыга уонна мэлитиигэ 4 зона тыгырылынна. Ол курдук «Киин» зонаҕа Дьокуускайы, Жатайы, Горнай, Нам уонна Хаҕалас улуустарын «Якутскэкосети» ХЭО (ген.директор Тон Денис Валентинович) регионнааҕы оператор быһыытынан дьаһайахтаах... тохсунуу 1 күнүттэн. Туох эмэ уларыйыыны ааспыт 2 ыйга биллигит-көрдүгүт дуо? Чааһынай секторга контейнердары уураар былаһааккалар бааллар дуо? Улууска бөҕү хомуйар аналгыах хас массыына сүүрүрэй? Манньк муһаах ыйытыктаргытын 8(4112)706602 телефонунан бириэрхитин сөп.

Амма, Кэбээйи, Мэнэ Хаҕалас, Өймөкөөн, Таатта, Томпо, Ус Алдан, Ус Майа уонна Чурапчы улуустарын «Киин-илинги» дьон 2-с зонаҕа түмэн регионнааҕы операторынан «Экологические системы Якутии» ХЭО буолбут. Оттон «Собурууну» дьон 3-с зонаҕа Нерюнгри уонна Алдан оройуоннара киирбиттэр, регионнааҕы операторынан «Переработчик» МУП аһаммыт. «Арҕааны» дьон 4-с зонаҕа Үөһээ Бүлүү, Бүлүү, Ньурба, Өлүөхүмэ, Сунтаар улуустара, Ленскэй уонна Мириинэй оройуоннара киирбиттэр. Манна бөҕү-сыһы «Мирнинское предприятие жилищного хозяйства» ХЭО дьаһайар соруқтаах.

Ити курдук кумааһыга көрдөххө барыта орун-оннугар курдук. Бу 4 зона оператордара 10-нуу сылга дуогабардаахтар. Нам улууна киирэр 1-кы зонатын дьаһайар «Якутскэкосети» ХЭО хайдах, хантан күөрэйбитин туһунан сиһилии News.ykt.ru информ-агентство «Расследование: как иностранная фирма захватила рынок по уборке мусора в Якутске» дьон матырыйаалга ааһыахтыын сөп.

Мантан Дьокуускайга тарыып хайдах уларыйытын билсэххитин сөп. Реформа саҕаланар (2019 с. тохсунуу 1 күнүгэр диэри) бөҕү хомуйуу тарыыба 1 кв. метртан 2 солк. 77 х. этэ. Саҕа дьылтан саҕалаан квартираҕа олорор хас биирди киһиттэн 131 солк. 13 х. буола үрдээбит. Ол эбэтэр 4 киһилээх дьэ кэргэн 63 кв. м иһинээх квартиратыгар 2018 с. ахсыннытыгар 174 солк. 51 х. төлөтөр буоллахтарына, саҕа дьылтан 524 солк. 52 х. (3 төгүлтэн үрдүк) төлөбүрү ирдиллэр.

Юридическэй сирэйтэн (тэрилтэттэн) 2018 с. 1 кубометр бөх иһин 300 солк. ылар этилэр, саҕа дьылтан бу тарыып 846 солк. (2,82 төгүл үрдүк) тэҥнэспит. Үлэтин түптэн саҕалыы илик регионнааҕы оператор салайааччыта Денис Тон хамнаһа ыйга 200-300 тыһ. солк. буоларын ыйыттар. Ону таһынан тэрилтэ омук бааныгар 7,8 мөл. солк. ыппытын кэпсээбиттэр. Быһатын эттэххэ, дьыала иһэ харана, нэһилиэнньэ төлөбүт харчыта бөҕү тийэр техника, саҕа полигон, бөҕү уматар собуот буола кубулуйарыгар улахан саарбахтааһын үөскүүр.

Саҕа дьыл кэнниттэн тохсунуу ыйга «Якутскэкосети» ХЭО Намнааҕы «Эрэл» управляющей компанияга 150 тыһ. солк. счет түһэрэр, олунууга эмиэ. Оттон нэһилиэнньэттэн ити түһээни хомуйуу 50%, ол эбэтэр 70 тыһ. солк. буоларынан «Эрэл» манньк өгөнү онорууттан аккаастанан билигин «Эйгэ» тэрилтэ бу «Якутскэкосети»-лары кытта быһаарсар.

Тарыып ыараабытынан уопсай дьилэлэргэ олорор нэһилиэнньэ төлүүр балаһыанньата уустугурбута биллэр, аны этээстээх дьилэлэр аттыларыгар баар бөҕү мунньар сиргэ чааһынай дьилэлэхтэр кэлэн «кыттыһалларын» айдаана урут да баара, билигин өссө сытырхайыаҕа. Регионнааҕы оператор аны бөҕү кубометрынан аахтаран төлөтөр түгэнигэр өссө киэн араллаан тахсара сэрэйиллэр. Салгыы бу бөх реформата хайдах-туох буолан иһиһин олохпут көрдөрүөҕэ.

В. ГАВРИЛЬЕВ

Сыл саҕаланытыгар СР правительствотын уонна улуус дьаһалтатын отчуоттуур мунньахтарыгар сылдьан тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын онгорооччулар, харайааччылар, астааччылар—танаастааччылар, батарааччылар «Меркурий» диэн федеральной государственной иһитиннэрэр—биллэрэр ситим нөҥүө үүт-эт туттарааччы бородууксуйатын күн аайы ветеринарнай электроннай докумуонунан (электроннай ветеринарнай сертификациянан) арыалланыахтаахтар (сопровождение) диэн ирдэбил туруораллара сөбө, табыгаһа суоҕун, түбүктээҕин, сорох нэһиликтэргэ интернет мөлтөбүн, аҕыйах үүтү, эти туттарааччыларга (ЛПХ, б/х) наадата суоҕун туһунан этэллэр. Итинник саныыр төһө сөптөөбү? Маны уларыттарар, тохтотторор кыах баар дуо? Итилэри, «Меркурий» ФГИС уонна ветеринарнай надзор үлэтин дьонно-сэргээ тиздэр санааттан Нам улуунун кылаабынай ветеринарнай инспектора Павел Васильевич Николаевы көрсөн сэхэргэстим.

- «Меркурий» ФГИС хаһаангыттан үлэлээн эрэр?

- «Меркурий» ФГИС диэн ветеринарнай арыаллыыр (сопроводительнай) докумуоннары электроннай толоруу программа буолар. Бу системаны РФ Россельхознадзора көбүлээн, Российскай Федерация тыатын хаһаайыстыбатын Министерствотын 2016 сыл ахсынны 27 күнүнээҕи «Об утверждении ветеринарных правил организации работы по оформлению ветеринарных сопроводительных документов в электронной форме и порядка оформления ВСД на бумажных носителях» диэн 589 №-дээх бирикээһинэн үлэҕэ киирбитэ.

Биһиги республикабытыгар «Меркурий» олоххо киллэри пилотнай бырайыак быһыытынан өссө 2017 сыллаахтан саҕаламмыта. Ааспыт сыл от ыйын 1 күнүттэн үлэҕэ киллэриллэн күүстээх үлэ бара турар диэххэ сөп. Бу программаҕа регистрациялааһын үрдүк тэтимнээхтик бара турар.

Кулун тутар 1 күнүнээҕи туругунан Нам улуунугар 1200 хаһаайыстыба баарыттан 849, о.э. 70% «Меркурийга» регистрацияланан логин уонна пароль ыллылар. Ол гынан баран регистрациаламмыт дьоммут, о.э. хаһаайыстыбаларбыт программга киирэн үлэлиир бырыһыанара быстар мөлтөх.

- Тоҕо мөлтөбү? Интернет бытаан, мөлтөх дуо?

- Бу маньык бытаары биһиги эрэ улууспугар буолбакка бүтүн республика үрдүнэн бэлиэтэнэр. Ханна эрэ интернет сибээһэ мөлтөх. Атын биричиинэ — хаһаайыстыбаны (чуолаан кэтэх хаһаайыстыбалаахтар) тутан олорооччу дьоммут, ордук кырдыаҕастарбыт, компьютернай техниканы, аныгы гаджеттары сатаан туһамматтара атахтыыр. Ол гынан баран, үөһэттэн ирдэбил кытаанах. Россельхознадзор бу үүммүт сылга Россия бары регионнарын



«МЕРКУРИЙ» САТААН-ТАБАН ТУҢАНЫАХХА

хаһаайыстыбалара бары программаҕа киириэхтээхтэр диэн модьуйар. Ааспыт сылга «Меркурий» туһунан 15 семинары, бэсиздэни, хаһаайыстыбалаахтары сирэй көрсөн 726 бэсиздэни онордубут. Ветеринардарбытын барыларын үөрэттибит. Хаһаакка икки сырдатар, быһааран биэрэр ыстатыйалары бэчээттэтибит. Улууспут бары нэһиликтэригэр, II Хомустаах Тараҕай Бэһиттэн, Үүнэриттэн, Буойунуттан уратыларга, интернет сибээһэ баар.

- Бородууксуйа, сүөһү, кыыл ветеринарнай арыаллыыр докумуона суох ытыллыбыт, аҕабыллыбыт буоллахтарына, хаһаайын эппиэтинэскэ тардыллар дуо?

- Ветеринарнай арыаллыыр докумуона суох бородууксуйалаах, сүөһүлээх түбэстэххинэ улахан ыстараабы сүгүөххэ сөп. Ол курдук, РФ

административнай быраабы кэһии кодексун 10.8 ыстатыйатын 2-с чааһын кэһии иһин, ол эбэтэр ирдэнэр докумуона суох тиэһии, таһыы, батарыы иһин: гражданнар 3 тыһыынчаттан 5 тыһыынчаҕа диэри, дуоһунастаах сирэйдэр 30-тан 40 тыһыынчаҕа солкуобайга, юридическэй сирэйдэр 300 тыһыынчаттан 500 тыһыынчаҕа диэри ыстараап төлүүр миэрэҕэ тардыллыахтарын сөп.

- Үүт туттарааччы ветеринарнай справканы хайдах, төһө болдьоххо ыларый?

- Үүт туттарааччы ыыр, туттарар үүтүгэр ыйга биридэ ветеринарнай лабораторнай анализ онотторон хаһаайыстыба турууга үчүгэйдик, үүтэ хаачыстыбалааһын биһигэртэр ысыраапканы ылар. Бу ысыраапка 30 күн устата мэкитиэлир. Кини «Меркурий» ФГИС модулун нөҥүө электроннай көрүгүнэн оноруллар. Бу ысыраапка боро-

дууксуйаны арыаллыыр докумуон буолбатах. Үүт туттарыга электроннай ысыраапкалаах киһи ый устата хас күннээҕи туттарар бородууксуйатыгар ветеринарнай арыаллыыр докумуону бэйэ-тэ толороро көнүллэнэр.

Үүт туттарааччылар техникескэй регламент ирдииринэн туттарар үүтүгэр күн аайы ветеринарнай электроннай ысыраапканы (арыаллыыр докумуону) бэйэлэрэ эбэтэр итэҕэллээх киһилэрэ «Меркурий» нөҥүө онороллор.

- Электроннай ысыраапканы «Меркурийга» киирэн оноруу бэрээдэгин билиһиннэриэн дуо?

- Компьютерга эбэтэр телефон приложениетыгар киирэн ханьык баҕарар интернет браузерин (гугл, яндекс, опера уо.д.а.) арыыйлар. Көрдөөһүн (поиск) диэн графаҕа «Меркурий Россельхознадзор» диэн суруйаллар. Ол кэнниттэн <https://mercury.vetrif.ru> «Россельхознадзор (Государственная информационная система в

- кэлэр, ытыллар бородууксуйаны автоматическай учуокка ылыы, кэлигин-барытын кэтээн көрүү;

- материальной, финансовой ороскуоту, үлэ бириэмэтэ сүтүүтүн аччатыы;

- информацияны анализтааһынга, көрдөөһүнгө уонна отчуоттары түмүүгэ биир кэлим баазаны оноруу.

- Меркурийинан үүттэн, эттэн ураты өссө тугу хонтуруоллоохха сөбү?

- «Меркурийинан» бородууксуйа эрэ хонтуруолламат. Дьэ уонна тыа хаһаайыстыбатын бары кыыллары хамсааһына, ылсыы-бэрсии, атыылаһыы-мэнэйдэһии барыта ветеринарнай арыаллыыр докумуоннаах буолуохтаах. Балары таһынан кыыллары аһатарга туттуллар бородууксуйа (сиэмэ, уотурба, ЗЦМ уо.д.а.) эмиз ветеринарнай сибидиэтэлиститибэнэн, ысыраапканы арыалланыахтаах.

- «Меркурийга» киирэн ысыраапканы (сайаапканы) хайдах толоруу хас биридии сүһүбүнэн көрдөрөр, сүбэлиир сурук баар дуо?

- Хаһаайыстыбаларга, үүт туттарааччыларга хас биридии дьайыыны көрдөрөр инструкциялаах листэри биэрэбит. Системаҕа киирэн хаһаайыстыба туһунан бастакы дааннайдары киллэрэбит. Боростуойдук быһаардахха, форма (бланк) оноробун, реквизиккин киллэрэбин, памяткаҕа ол барыта баар. Онтон салгыы толороргор ол формаҕар төһө үүтү ыан хаһан ыһпыккын эрэ киллэрэн биэрэбин уонна «сохранить» → «Отправить» в ГВЭ (государственной ветеринарнай экспертиза) диэн баран клавишаны баттыахтааххын. Оччоҕо биир күннээх үүтүн электроннай сайаапкалаах буола түһэр. Маньык эт бородууксуйаны эмиз толоруохха сөп.

Электроннай ветеринарнай сертификация сүрүн туһата — кинини толоруу босхо, судургу, компьютердаах эбэтэр смартфоннаах буолуохха уонна интернет ситимигэр эрэ холбонуохха наада.

«Меркурий» ФГИС программаҕа үлэлири ыарып-батар дьонно босхо сүбэ-ама биэрэбит, онлайн консультацияны ону сэргэ 42-4-61 телефонунан эмиз консультация биэрэбит.

Тохсуньу 1 күнүнээҕи туругунан ынах сүөһүбүт ахсаана 10174 төбөҕө тийдэ. 2017 сыллааҕар 535 төбөнөн аҕыйаата. Бааһынай хаһаайыстыбаларга ынах сүөһү 3096, кэтэх хаһаайыстыбалаахтарга 6875 төбө хаалла. 2017 сылы кытта тэннээтэххэ бааһынай хаһаайыстыбаларга 49 төбөнөн, ЛПХ 390 төбөнөн сүөһүлэрин ахсаана аҕыйаабыт.

Сүөһү ахсаана улуус 5 эрэ нэһиликтэргэ дуона суох эбилиннэ (Арбынҕа 2, Бөтүгнэ 17, Фрунзеҕа 7, Хатырыкка 8, 1 Хомустаахха 28 төбө). Ордук элбэх сүөһү көбүрээһинэ Үөдэйгэ — 46, Ленскэйгэ — 127, Салбаҕа — 65, Таастаахха — 37 табыста.

Ыанар ынах улуус үрдүнэн 214 төбөнөн 2017 сыллааҕар аҕыйаата, эбэтэр тохсуньуга 3681 ынаҕы ту-

БАЛАҤЫАННЫА УУСТУК

тан хааллыбыт. Ыанар ынаҕы Бөтүгнэр 8 төбөнөн, Фрунзе-лар 3 төбөнөн, Хатырыктар 8 төбөнөн, 1 Хомустаахтар 15 төбөнөн эһитлэр. Мантан атын нэһиликтэргэ ыанар ынахтара көбүрээтэ. Саамай элбэх көбүрээһин Ленскэй (17), Салбаҕа (22), Түбэ (27 төбө) нэһиликтэригэр таһаарылынна.

Улуус үрдүнэн сылгы ахсаана 11957 төбөҕө тийдэ. Ол эбэтэр 2017 сыллааҕар 383 төбөнөн аччаата. Сылгы Бөтүгнэ, Көбөкөҥгө, Модукка, Фрунзеҕа, Хамаҕаттаҕа, Хатын Арыыга, 2 Хомустаахха, Маймаҕа эрэ кыратык эбилиннэ.

Көтөр ахсаана улууска 1208 (+170), сибиинньэ 465

(+109), коза 56 (-5), кролик 304 (+28) төбөҕө тийдэ.

Үүтү валовай ыаһын 2017 сыллааҕар 1009 центнеринэн аччаан 76466 центнергэ тириэрдиллибит. Көтөр, сүөһү этин оноруу (тынынаах ыйааһынынан) 18572 центнергэ тийбит, 2017 сыллааҕар 618 ц ордук эт оноруллубут.

Сүөһү, сылгы ахсаана аччааһынын сүрүн төрүөтүнэн кэтэх хаһаайыстыбалаах сааһырбыт дьон хаһаайыстыбаларын эһэн эрэллэрэ, эдэр дьон сүөһүнү иитиигэ оччо дьулуспаттара, сүөһү тутуон, иитиэн, сүөһүлэрин ахсаанын эбиэн баҕарар дьонно оттуур сирдэрэ тийибэтэ, сүөһү үчүгэй хаачыстыбалаах, инэмтиэлээх аһылыгынан (от,

сиилэс, сенаж, комбикорм, фураж) толору хаачылыбата, сүөһүнү мөлтөхтүк көрүү-истиин, ходуһалар, мэччирэннэр өртөмтөтөрө, биоһатыы, искуственнай сизмэлээһин мөлтөхтүк тэриллэрэ, үүт, эт тутулар сыаната, субсидията кыра буолан дьону хаһаайыстыба тэринэргэ, хаһаайыстыбаны тэниитигэ көбүлээбэтэ уо.д.а. буолаллар. Сүөһүтүн ылылар бородууксуйа улааппат сүрүн төрүөтүнэн племенной үлэ мөлтөхтүк ытыллар, сүөһү бородуода мөлтөбө, сөптөөх аһатыы, көрүү-истиин суоҕа буолар.

Ветеринарнай управление үлэһиттэрэ учуотту-

уларынан, улуус үрдүнэн 2019 сыл тохсуньу 1 күнүгэр 4049 төбө ийэ сүөһү баар. Ол иһиттэн ынаҕа 3497 төбө, тунуй бургунаһа 552 төбө. Балартан олуньу 27 күнүнээҕи туругунан 632 төрөөбүт. Итинтэн ынаҕа 575, бургунаһа 57. Төрүүбү ылыы былырыннытааҕар бытаарбыт. Былырын дьыл баччатыгар 874 ныйрэдэммит эбиппит. Ветеринардар быйыл 3239 ныйрэй төрүү диэн ааҕа сылдьаллар. Балартан сыл бастакы кварталыгар 1214, иккис кварталга 1822 ныйрэй төрүүхтээх. Бу сабаҕалааһын чуолкай буоллаһына быйыл кытарааһын элбэһинэн улуус үрдүнэн үүтү ыаһын, эти оноруу лаппа аччыыр, сүөһү төбөтө биллэрдик аҕыйыыр чинчилэммит.

Балаһаны бэлэмнээтэ И. ИВАНОВ

Спорт — дьулуур,
спорт — тулуур

ОНТУОН СЭРГЭХ СОНУННАРА

Кулун тутар 1-2 күннэригэр Мэнэ Хагалас улуунун Хаптагай нэһилиэгэр кикбокса Саха республикатыгар бастыыр иһин күрэхтэһии ытылынна. Бу күрэхтэһии кикбокса РСФСР бастакы чемпиона Андрей Павлов сырдык кэриэһигэр ананар.

«Фул контакт с лоу киком» диэн кикбокса биир туспа ньыматын (стилин) быһаарар буоллааха: охсуу бириэмэтигэр утарсааччыгын буутун аллара өттүгэр тэбэрин, онтон «фулл контакт» көрүнгэ утарсааччыгын курданырын үөһэ өттүгэр тэбэрин көнүлүнэр. Манна өссө сымнаҕас уонна кытаанах көрүнгэр кириэрлэр.

Күрэхтэһиигэ барыта 11 спортивной кулууптан 80-ча эдэр кыттааччы кэллэ. Ол курдук, Усуйаана, Бүлүү, Нам улуустарыттан, Дьоккуускай куорат уонна олохтоох хамаандалар кыттан, кизин сэнгээриини ыллылар.

Нам улуунуттан Дмитрий Черноградский тренердээх хамаанда олус табыллан кытынна. Уопсайа 4 кыһыл көмүс, 2 үрүн көмүс уонна 3 боруонса мэтээллэри аҕаллылар. Сылбын ахсын биһиги оҕолорбут бииртэн-биир күрэхтэһиигэ кыттан, элбэххэ үөрэнэн уопутурбуттара хараха бырабыллар.

Оҕолор үксүлэрэ Нам 1-кы уонна 2-с №-дээх оскуола-ларыттан хомуллан кытыннылар.

Володя Попов (Нам 1-кы №-дээх оск.) 54 киилэбэ 1-кы м., Тит Босиков (Үөдэй оск.) 57 киилэбэ 1-кы м., Арсений Слепцов (Нам 1-кы №-дээх оск.) 60 киилэбэ 1-кы м. уонна Максим Эверстов (Нам 1-кы №-дээх оск.) 57 киилэбэ 1-кы м. ыланнар, кыахтарын толору туһаннылар.

Эрхаан Десяткин (Нам 2-с №-дээх оск.) 46 киилэбэ 2-с м. уонна Артем Пинигин (Хатырык оск.) 54 киилэбэ 2-с м., Алик Попов (Нам 2-с №-дээх оск.) 46 киилэбэ 2-с м. уонна улахан уолаттарга Нам техникумун студэннара Дьулусхан Петров 54 киилэбэ, Дьулус Сивцев 60 киилэбэ 3-с миэстэлэри ыллылар.

Кулун тутар 2-3 күннэригэр Ытык-Күөлгэ гиирэ спордугар биирдүүлээн уонна хамаанданан бастыыр иһин Иустин Калачиков кэриэһигэр республика күрэхтэһиитэ ытылынна. Барыта 16 хамаандаттан 110 күүстээх гиревик мустан, төрөөбүт улуустарын чизин тулуурдаахтык көмүскээтилэр.

Манна эр дьонго Хамаатта филиалын гиирэ спордун тренерэ, спорт маастара Иннокентий Окоемов 63 киилэбэ 2-с миэстэни ылла.

Кулун тутар 2-3 күннэригэр хайыһарга Саха республикатыгар бастыыр иһин 4-с этап кубогун чэрчитинэн күрэхтэһии саастарынан сэттэ араас бөлөххө араас үс дистанцияга ытылынна.

Күүстээх идэтигит биер спортивной оскуола-лардаах: Нерюнгри, Чульман, Алдан, Аллараа Кураанах, Дьоккуускайтан - ХИФУ, Олимпийский эрэллэри бэлэмниир училище, республикатааҕы идэтигит оҕо спортивной оскуолата; куорат таһынааҕы Хатас сэлиэннэтэ уонна

улуустартан: Чурапчы, Мэнэ Хагалас, Уус Алдан, Хагалас, Нам хамаандалара кытыннылар.

Хайыһардыттар бастакы күн көнүл ньыманан сүүрдүлэр. Манна Нам улуунуттан юниоркаларга Наталья Новгородова 5 км 1-кы миэстэни ылла. Кини иккис күн классической ньыманан сүүрүүгэ 2-с миэстэни ылан, күүстээхтэр састааптары кэнэттэ. Бу дистанцияга дьахталларга Татьяна Игнатьева эмиэ 2-с миэстэни ылла.

Юниордарга УОР-тан кыттыбыт биер дойдулаахпыт Александр Быканов көнүл ньымаа 2-с миэстэни уонна классикага 3-с миэстэни ылан, дьонун ситиһиилэннэ. Саша Хамаатта нэһилигиттэн төрүттээх, Үөдэй оскуолатын выпускнига.

Ити курдук Үөдэй нэһилиэгин хайыһардыттара быһылгы сааскы сезону үчүгэй түмүктэрдээх көрүстүлэр.

таах бэтэрээннэргэ, эр дьонго Александр Азаров — 1-кы уонна бэтэрээн дьахталларга Розалия Егорова — 1-кы, Акулина Беляева — 3-с миэстэлэри ыллылар.

Кулун тутар саҕата Бороҕонго Мас Мэхээлэ (Михаил Карамзин) бириһигэр мас тардыһытын республикатааҕы турнира буолан ааста. Манна эр дьонго Анатолий Гладков 80 кг 3-с миэстэ, Альберт Дьяконов 125 кг үөһэ 3-с миэстэ, бэтэрээннэргэ Иван Осипов 65 кг 3-с миэстэ, Петров Гаврил 65 кг 3-с миэстэ, Александр Яковлев 75 кг 1-кы миэстэ, Дьахталларга Дария Попова 75 кг 2-с миэстэ, Алина Бурнашева 60 кг 2-с миэстэни ыллылар.

Россия спордун маастарыгар кандидат В.П. Пудов кэриэһигэр Хагаласка хайыһар турнира ытылынна. Бу СР хайыһарга спордун федерациятын Кубогун



Кулун тутар 9 күнүгэр Дьоккуускай куорат саахымат-дуобат кинигэр нуучча дуобатыгар П.Н. Иванов кэриэһигэр республика турнира ытылынна. Күрэхтэһиини Сунтаар улууһа тэрийэн ытта. Петр Николаевич Сунтаар улуунугар биер күүстээх дуобатчытынан биллибит, төрөөбүт улуунугар элбэх үлэни ыһыпта биллэр.

Барыта 115 дуобатчыт күрэхтэстэ. Бу турнирга 4 гроссмейстер, 15 Россия спордун маастара уонна 60-н тахса спорт маастарыгар кандидат кыттыбыттара элбэҕи этэр.

Саастарынан түөрт бөлөххө дьахталларга эдэр састапка Ньургуйаана Азарова уонна Сайына Попова бастакы-иккис миэстэни үлэһиннилэр. 50-н үөһэ саас-

иһин бэһис түһүмэбэр Нам спортсменнара ситиһиилээхтик кытыннылар. Ол курдук Үөдэй орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Ганя Алексеев 2-с, Илья Ядреев 3-с миэстэлэри ыллылар.

Фитнеска, хип-хоп аэробикага республика илин энэр улуустарын аһаҕас чемпионата Чурапчыга буолан ааста. Манна Нам улуунун хамаандата иккис миэстэни ылла.

Горнай Мьытааҕар ССРС уонна РФ спордун үс маастарын бириһигэр боксага республикатааҕы турнирга Ильин Владислав 2-с, Илларионов Артем 2-с, Протопопов Гурий 1-кы, Иван Дмитриев 2-с миэстэлэри ыллылар.

ОНТУОН

2019 – Энциэлигэ Олонхо туоната

ЭДЭР ОЛОНХОХУТ ЫАЛДЫТТААТА

Олунньу 15 күнүгэр «Түмсүү» балаҕаммытыгар 2015 сыллаахха Чурапчыга ытыллыбыт Олонхо ыһыаҕын Гран-при хаһаайына Юрий Борисов ыалдыттаата. Көмүлүүк оһохпут тачыгыры умайар сырдалана ыалдыһытын эбэрдэли көрүстэ. Олонхо диэни иһиттин да, хаһаангыта эрэ улуу олонхохуттар эбэтэр биллэр-көстөр суруйааччылар айымньылары дии саныгыт, онтон олонхохут диэни иһиттэххэ сааһырбыт, аҕам саастаах кырдыаҕас киһи харахтар көстөр. Онтон биһиги ыалдыһыт Юрий Петрович эдэр киһи боуларын көрөн соһуйдубут да, үөрдүбүт да. Аны толорор олонхотун бэйэтэ айбыт!

Олонхо тыла күннээҕи кэпсэтэр тылтан олох атынын, киһи кизин, тирин ис хоһооннообун билэр буолламмыт, ыалдыһыт толоруутун өссө сэнгээрдит. Бэйэтин кылгастык билиһиннэрээт «Баһырҕастаах аттаах Баабый Баатыр» олонхотун саҕалаата. Мустубут кырдыаҕастар, оскуола оҕолоро олонхо саҕаланыабыттан 2 чаас устата болҕомтолоохтук иһиттибит. Эдэр олонхохут тыла хомоҕойо, баайа, ойуулуурдүһүннүүр сатабыла сөхтөрдө.

Олонхотун дьонно-сэргэҕэ иһитиннэрээри номнуо 6 нэһилиэккэ сырытта. Улууспут Ытык киһитэ Дмитрий Кривошапкин олохтоохтор ааттарыттан эдэр киһини эбэрдэлэтэ, махтанна, кэс тылын анаата. Эдэр олонхохут олонхотун иһиттибит, сэнгээрдит, талаана өссө өрөгөйдөөн сайда турдун, сылдыр ыра кэнээн, айанын суола ыраатан иһэригэр баҕара хааллыбыт.

Елена НЕУСТРОЕВА, I Хомустаах

ЫТЫК КИҤИБИТ - БЭДЬЭЭЛЭБИТ

Эһэм П.П. Ядрихинский-Бэдьээлэ 1901 сыллаахха кулун тутар 28 күнүгэр Нам улуунун Көбөкөн нэһилиэгэр дыдаҕын дьэ кэргэнэ төрөөбүт. Эһэбит Бэдьээлэ уоллаах кыыс оҕолоох. Уола Ядрихинский Василий Прокопьевич – 4 оҕолоох. Онтон биһиги төрөппүт ийэбит – Ядрихинская Татьяна Прокопьевна – 3 оҕо хаалабыт.

Мин эһэбин олус сымнаҕас майгылаах, кэрэ киһинэн өйдүүбүн. Кини куруук кигинэйэн ылыгы сылдыр идэлээбэ. Уһанын, балыктыгырын сөбүлүүр. Куруук туос бөҕөнү суулаан кэлэн, дьаһайарын өйдүүбүн. Түбүк бөҕөбө түһэрэ. Ол туоһу сууян-таҕастаан бэлэмнээн баран, туос иһит арааһын тигэллэрэ. Субу-субу командировкага барар этэ. Бу санаатааха, оройуоннарын гастроллуу барар эбит. Хамааттанан, Партизанынан сылдьан оскуола оҕолорун кытта көрсүһэн кэлэр эбит. Ол хаартыскаларын көрдөрөр этэ. Хайдах сылдыһытын куруук үөрэ-көтө кэпсиэрэ. Ханна эмит барда да, кэһии арааһын аҕалара. Саамай улахан кэһиитэ миэхэ кырс саҕалаах кыһыл өҥнөөх сон аҕалытын өйдүүбүн. Онно мин саҕа дьоллоох киһи суох этэ, наһаа үөрбүтүм.

Оҕуһун көлүнэн тыаттан оттор мас тизийэн кэлэрэ. Ону олбук-солбук эрибит этибит. Туһахтаан куобах бөҕөтүн аҕалара. Аҕалыт куобаһын тутта ыраастаан, дьаһайан ампаарга ыһаан кэбиһэбит, оннук элбэх куобаһы аҕаларын өйдүүбүн. Оҕо буолан дуу, сороҕор куобах сүлэртэн сүрдээҕин сүрээлдьири этим. Колхоз сағана куобаһы тыыннаахтыгы тутар этилэр. Эһэм элбэх куобаһы оннук туттарбытын өйдүүбүн. Хотон иһэ тобус-толор куобах этэ. Эһэм мин уонча саастаахпар «Кутаа-кы» сайылыкка фермага бостууктаабыта. Илимнээн сайылык ыалын барытын күндүлүүр.

Өксөкүлээх Өлөксөй эһэм уончалааҕар кинилэргэ хонон-өрөөн барытын кизин туттан кэпсиэрэ. Ыраас, сырдык сирэйдээх-харахтаах киһи этэ диирэ. Автономия 15 сыллаах үбүлүөйүгэр Нам оройуонугар сылдьан П.А. Ойуунускайы кытта илии тутуһан ирэр-хоро кэпсэппитин астына, дуоһуя ахтара. Ол онно П.А. Ойуунускай, В.М. Новиков-Күннүк Ураастырап тахсаннар икки күн олонхолоппуттарын кэпсиэрэ.

Эһэм хоһоонорун бэйэтэ ааҕан, миэхэ суруйтарара. Ол курдук, «Туйгун трактор», «Долгунча» диэн хоһоонорун о.д. Суруйтаран баран аахтарар этэ уонна сыһыта суох буоллаҕына хайгыыр, сөбүлүүр этэ. Буочарын үчүгэй, буукубаларын да улахаттар диэн сүрдээҕин хайгыыра. Кэһини кэмнэ «Дьырыбына Дьырылыатта Кыыс Бухатыр» диэн олонхотун ааҕан суруйтарар буолбута. Иннибэр лиис кумааһы бөҕөнү уурара. Олонхотун тыллара ыраахан баҕайы этилэр, ону сатаабакка сороҕор моһуогурар этим. Инньэ гынан, туспа лиискэ суруйтарара. Дьэ, онно табылыннаҕына суруйарым. Суруйбуһун үргүлдьү ааҕарга үөрөспүтэ. «Дьырыбына Дьырылыатта Кыыс Бухатыр» олонхом кинигэтэ тахсыа диирэ. Бу олонхотун барытын бүтэрэн баран, Петр Никифорович Дмитриевкэ киллэрэн биэрбитэ. П.Н. Дмитриев бу олонхону кинигэ онорон күн сиригэр таһаарбыта. Петр Никифорович биһиэхэ куруук ыалдыһыты кэлэр этэ, кэһини өссө кэргэнинээн Анегина Ильиналыын кэлэн, хонон-өрөөн барыттарара. 1995 сыллаахха эһэбит П.П. Ядрихинский-Бэдьээлэ биер олонхото суруллубут. «Күн Дьөһүөлдүт» диэн олонхотун бухатырды танын, симэнэн онньоонуннара нэһилиэккэ, оройуонга, өссө республикага биллибит. Республикагааҕы олимпиадага хайбал сурук, харчынан бириэмийэ туһут. Кинигэтэ күн сирин көрөрүн, бэчээттэнэн тахсарын кэтэһэр этэ. Ол сылдьан бүтэһик гастролун «Туомааҕа» баран, дуоһуйан, астынан кэлбит этэ. Хайдах сылдыһытын ирэр-хоро кэпсээбитэ. Эһэм П.П. Ядрихинский-Бэдьээлэ 1979 сыллаахха, олунньу 14 күнүгэр эмискэ ыалдьан, инсуллаан өлбүтэ.

В.Е. Ядрихинская - Саввинова, Фрунзе

Сааскы булт саҕала-наары турдагына уонна быйылгы дьыл Байанай сылынан биллэрilibитинэн, күндү ааҕааччыларбар, «Нам совхоз» биір чулуу кадровай булчута Николай Дмитриевич Казанов олон ааспыт сырдык олоҕун, бултаан ааспыт үгүйээннэрин ти-эрдэбин.



Николай Дмитриевич Казанов 1934 сыллаахха ахсынны 21 күнүгэр Таастаах нэһилиэгэр күн сириин көрбүтэ. Оҕо сааһа аас-туор олохтоох кэмнэргэ ааспыт, онуоха эбии төрөппүттэрэ эрдэ өлөннөр, оҕолор тулаайах хаалан тус-туһунан иитилибиттэр. Оччолорго, Таастаахха «Тельман» колхоз саҕана, Баа диэн ааттаах кырдыаҕас оҕонньор Ньюкулайы ылан ииппит. Бу оҕонньор уолу батыһыннара сылдьан балыктыырга, куобахтыырга, булт муудараһыгар үөрэппит. Мантан саҕаламмыт Ньюкулай булка убанан, сүрэхтиин-быардыын ылларан, ис-иһиттэн булт араас албастарын баһылаан барара. Оҕо сааһыттан бултуур булда куобах буолбут. Ол бултаабыт куобахгарын Таастаах олохтоох эмээхсит-тэригэр, эр дьонно суох дьэ кэргэнгэ түгэтэргэ эбитэ үһү. Ол оннугар киниэхэ аҕалыт куобахын тирииттэн бэргэһэ, үтүлүк, кээнчэ тигэн биэрэллэр эбит, ону кини харыстаан хас да сылы быһа кэтэрэ эбитэ үһү.

Н.Д. Казанов булт абылангар биіргэ ылларбыт, эдэр саастара Таастаах, I Хомуस्ताах халын тыаларын силгийэн, үрэхтэрин, күөллэрин тэлитэ тэбэн, биіргэ бултаан, эн-мин дэспит киһитэ Владимир Егорович Федотовы анаан көрсөммүн, бэрт сэргэх кэпсэтии табыста.

- Николай Дмитриевичтыын ханна билсиккинни?

- 1970 сыллаахха миигин «Нам совхоз» дирекцията Таастаахха бостуугунан таһаарыта. Ол саҕана Таастаах олохтоохторо үксүлэрэ көһөн киірибит кэмнэрэ этэ. Элбэх дьэ иччитэх хаалан турбута, булчуттар уонна сылгыһыттар, биіриикки олохтоох кырдыаҕастар эр бааллара. Хаһаанап Ньюкулай Таастаахха дьит-лээх-уоттаах эдэр булчуттар ахсааннарыгар киірсэр киһи этэ, отчуттар биіригэ-эдэлэригэр звеньеводунан үлэлиирэ. Дьэ, онно кини кэллээх кэмдэ матаһыкылынан сүүрдэ сылдьарын көрбүтүм. Таастаахха матаһыкыл киниэхэ эр баара, дьэ ол курдук техникаҕа убансан мин уонна Ньюкулай ыкса доҕордоһуппун.

- Бастакы улахан булдун эийэхэ кэпсэбитэ дуо?

- Бастакы улахан булда - бөрө. Ол манньк: оччолорго Таастаахха Истээхтэн соҕуруу диэки Биірдээх өтөҕө диэн баар этэ. Онно былыр сылгыһыттар колхоз сылгытын көрөн олоҕорбуттара. Ньюкулай эдэр буолан, сылгы аһатааччынан сылдьыбыт. Бу кэмгэ далга турар сылгылары соҕотох бөрө буулаабыт. Олохтоох булчуттар бултаһа сатаабыттар да, бөрө туттарбатах. Онуоха Ньюкулай Баа оҕонньортон сүбэлэттэрэн баран, бултуурга санаммыт. Ол кэмгэ халкаан да суох эбит, ол иһин күрүө кытыгытыгар, бөрө киірэр сиригэр, күөйэ айа ииппит. Ол түүн долгуйан сатаан утуйбатах. Сарсыарда, халлаан сүһүктүө сырдыыта, кыбыы диэки ыстаннаран, тиийэн көрбүтэ, улахан бэйэлээх бөрө иннэн сытар үһү. Ити курдук бастакы улахан булдун бултаан, онтон ыла



БАЙАНАЙ ДААХ СӨНӨР ДЬУТ

булчут буолан буһар-хатар.

- Булчут саха киһитэ сөбүлүүр саалаах, булчут ыт-таах уонна булка сылдьар сымнаҕас аттаах буоллаҕына силлэ ситэр буоллаҕа.

- Оннук. Ханньк да бэйэлээх булчут ыта суох сатамат. Ыт булчукка эрлээх доҕоро, көмөлөһөөччүтэ буолар. Ыта суох кыра да булт бултаммат. Киісчит, андаатардыт, куобахчыт, тайахсыт, эсэһит ыттар кэпсээнгэ сылдьааччылар.

Ньюкулай элбэх араас үчүгэй ыттары иитэ сылдьыбыта. Кини ыттар тарбахха баттанар булчут ыттар этилэр. 1967-1968сс. биір нуучча киһиттэн 2 ыты ылан, онтуларын төрөтөн уустарын уһатан ииппитэ. Ыттарыгар илиитин биірдэ да көтөхпөтөҕө. Билигин сорох булчуттар тыаҕа тахсан баран үлэлээбэт ыты миістэтигэр дьарыйаллар, кини биір да ытын иннэе гымматаҕа. Оннук кини кыылларга сымнаҕас, эийбэс, киһилии сыһыаннааҕа. Кэнники ЧК диэн ааттаах ыттаммыта. Бу ыт оҕотугар өр аат булбакка, ити курдук ааттаабыта. Бу ыта тайах бөҕөнү туруоран, эһэ бөҕөтүн бултаан, наар хайбаһыла эр сылдьыбыта.

- Ньюкулайга летчик Кузьмин, Чиряев кээн үһү дии?

- Валерий Ильич Кузьмин диэн нуучча хааннаах саха киһитэ баара, кини аатырбыт социалистическай куортаһына геройа, летчик буоларын билэбин. Ньюкулайга куруутун тахсан сынньанар, бултуур этэ, икки уолун булка илдьэ сылдьааччы. Кэнники Ньюкулай бу киһиэхэ Орто олох диэн сиргэ баар үүтэнин бэлэхтээбит этэ.

Аны туран 13 сыл тыа хаһайыстыбатын миниистиринэн үлэлээбит Сунтаар киһитэ Шадрин Николай Васильевич элбэх сыл биіргэ

бултаспыта, киһи быһыытынан сүүрдээх боростуой, элэккэй киһи этэ.

Онтон Чиряев туһунан былыргы үһүйээн баар. Ити чаччы буолбут түбэлтэ, быһа холоон, 1968-1969 сыллар буолуо. Оччолорго Таастаах дьонно-сэргэтэ көһө илик кэмнэрэ этэ. Куораттан кинини ааттаан обком миниистирэ уонна Чиряев тахсаллар. Ол кэмгэ Ньюкулай күүһэ киірэ сылдьар кэмэ этэ. Сылдьан эр күрүөнү унуормангаар ыстанар идэлээх этэ, ол ыстана оонньуу сырыттаһына массына кэлэр, кабинна иһиттэн обком миниистирэ тахсан Ньюкулайга суостаах баҕайытык: «Хаһаанап диэн эн дуо? Эийэхэ Чиряев кэллэ! Көрүс!» - диэн хамаанда иһилибит. Онуоха биһиги киһибит: «Чиряев да буоллун! Билбэппин!» - диэн хардарбыт. Оччону истибит дьон массыналарыгар олон, атахха бэрдэрибиттэр. Бу дьон кэнники тыл тылларын булсан, Чиряев саас, күһүн ахсын Ньюкулайга тахсан бултуур буолбута.

- Оччотооҕу кэмгэ түүлээх былаана биір киһиэхэ мунгутаабыта төһө этэй?

- Көп түүлээҕи, туйахтаах уонна адырҕа кыыллары бултаһын - булчут үйэлэргэ олохсуйбут дьарыга. Дьиттэн-уоттан тэйэн, үксүн соҕотобун ыраах сирдэринэн тэлһийэн сылдьар буолан, үгүс эрэйи-сыраны ылар, ол гынан баран былаан аһара туолара.

Биір булчут сылга, орто-тунан, 2000 солкуобай түүлээҕи туттарыахтааҕа. Бары да былааммытын аһаран 3000 солкуобайга тиірдэ этибит. Ол курдук 1970-с сылларга Ньюкулай чемпион булчут буолан, Москваҕа ВДНХ быыстапкатын көрөн кэлбитэ. Оччолорго төрүт булчут тиін этэ, холобура, биір саһыл 15-20 солк., 1 тиін сыаната - 17 солк. буолара. Үһүө буолан 1300 тиіни өлөрбүппүт, ол аата күнгэ 15-20 тиіни аҕалар этибит. Ньюкулай күннээҕи нуормата 15 тиінтэн түспэт этэ, онтон 3 тиігин тириитэ бу-

улдьа суола суох буолара. Ол кини бэйэтэ туһунан тиіни бултуур, тириитин алдыаппат гына ылар ньымата этэ. Тозовкатын буулдыата тиін сүүһүгэр биллэр сурааһыны эр хаалларара, буулдыатынан дейүтэн өлөрөрө. Оннук тиіни сүлэ олоҕордоххо тириитигэр харандааһынан таппыт



курдук сурааһын эр баар буолара. Ону үтүктэн биһиги эмиэ кини курдук ыта сатааччыбыт.

Бултаабытын тухары араас булда элбэх этэ. Ол курдук тыһы бэдэри хапхаанынан бултаан, оҕотун үүтэнигэр аҕалан ыт курдук балтараатыгар диэри иитэн улаатыннарбыта. Бэдэрэ сүүрдээх атаах уонна киһи сөбүмөр бэриниллээх буола улааппыта, Ньюкулайы эр билинэр, кини эр аһатарын ылынар, аттыгар атын киһи кэлэн чугаһаары гынаһына кыһыһар этэ. Кэнники бу бэдэрин куоракка киллэрэн туттарбыта.

- Үс эһэни соҕотобун бултаабыт диэн баара дии.

- Алтынны саһатыгар маннайгы сыарҕа хаара түстэ да, биһиги, булчуттар, бултуу тахсар идэлээхпит, «Нам совхоз» хас биірдии булчукка тайахха бултуурга анаан котловый билиэт диэн аһырыбытыгар-сиірибитигэр биірдэ этэ. Киһим Ньюкулай биір күн эрдэ бултуур сиіригэр миігиттэн карабин саата суох барда. Ол тиийэн ойуурга таах хаама, сиірин көрө, биллэҕи диэн ааттаан 32-лээх саатын ылан барбыт. Арай иннигэр ыттар үрбүттэр. Иһиттэһинэ ЧК диэн ыта орулаа да орулаа буолбут,

ону истэн сүүрэн тиийбит. Ыта эһэни кытта охсуһа сылдьар эбит. Ньюкулай эһэни ытаары гынан истэһинэ, ыта киірэн биірэ турбут. Эмискэ тытааҕы маһы ылан Ньюкулай диэки кыыраппыта ойоҕоһугар кэлэн түһэр. Саата туһунан, бэйэтэ туһунан тиірэ эһиллэ биірдэ. Хачыгырыян ойон туран саатын ылар, ол кэмгэ эһэтэ киһиэхэ саба түһэн истэһинэ, кылмүччү биір уостаах 32-лээх саатын тоһуйан туран, утары сунньуөбүн тардан кэбиһэр. Тытааҕы мээчиги бырахпыт курдук тиірэ баран түһэр уонна ойуур диэки ыстанар. Ньюкулай эһэ бырахпыт маһыттан ыарытыан тыһын кыайан ылбат, эһэтэ икки ойоҕос уңуоһун тосту бырахпыт. Уоскуйан баран 50 хаамыһылаах сиргэ эһэтэ охтубутун булар, аттыгар үөһээ маска син обургу оҕолорун ытан түһэртир. Кыайан астыыр кыаҕа суоһунан истэрин эрэ хайытар уонна үүтэнигэр төннөр. Ол гынан ойоҕоһун да тоһуган баран, үүтэнигэр ханна да барбатаҕа, оннук сытан оһордубута.

Улахан байанайдаах булчут быһыытынан кини бултаабыт булдун дьонно-сэргэҕэ өлүүлээн түгэтэргэ, бултуур үүтэнигэригэр дьон үөрөкөтө көрсөрө, ылсар-бэрсэр күннээҕи сыһыан булт кэһиллибэт сокуона буоларын билэрэ.

Куруук үөрэтэ-такайа сылдьар этэ. Туора дьон туһунан хаһан да куһаҕаны санарбат, үчүгэй эр өттүлэрин көрөргө бэйэтин тус холобурунан, дьонно ытыктабыллаах сыһыанынан элбэххэ үөрэппитэ. Ити барыта кини саха киһитэ, булчут киэн көбүстээх, уһун-киһин толкуйдуур, дьонно-сэргэҕэ тэг сыһыаннаах буолар диэн олох кэһиллибэт сокуонугар үөрэппитэ буолар.

Николай Дмитриевич Казанов киэн туттар байынан, аар-саарга аатын ааттатар, ууһун тэнитэр, инники эрлэллэх дьонно кини 9 төрөппүт оҕолоро буолаллар.

Олоһун доҕоро Дууньальын Таастаах туонатыгар сүрэхтэрин холбоон, бэйэ бэйэлэрин өйдөһөн-өйөһөн, оҕолорун үөрэхтээн, киһи онортоон, дьонно-сэргэҕэ билигин убаастанар үлэһиттэр, хайбаһыла сылдьар Хаһаанаптар. Улахан уола Руслан Николаевич - Саха сиірин авиациятын Бочуоттаах үлэһитэ, летчик, үлэ бэтэрээнэ; уола Владислав Николаевич - Саха сиірин до-руобуйатын харыстабылын туйгуна, медицинскэй наука кандидата, тарбахха баттанар пластическай хируург; уола Александр Николаевич олоҕор нэһилиэгэр Хомустаахха көмүс илииллээх, киэн санаалаах дэгиттэр, мындыр үлэһит; кыргыттар медик, педагог, экономист идэтин баһылаабыт сатабыллаах үлэһиттэр. Николай Дмитриевич туйаһын хатарбыт туттаах уола Колята Таастаах хара тыатыттан араһа булдунан дьарыктанар, уруу-аймах дьонун кыыл, кус этинэн хааччыар. Ньюкулай оҕолоро бары ыал буолан, ийэ-аҕа тапталын билэн, аҕа саастаахтара эһэ, эбэ аатыран, аҕаларын, эһэлэрин, хос эһэлэрин Николай Дмитриевич Казановы өссө даһаны аатын ааттатыахтара турдаҕа!

Л. МОСКВИТИНА

Кэрэ эйгэтигэр

Бартиянаан кыһа А.А. Харитоновна салайааччылаах Хамаҕатта нэһилиэтин «Түһүлгэ» норуот айымньытын киинэ сонунтан сонун, бииртэн биир кэрэхсэнэр тэрээһиннэри ыытан, нэһилиэтин махталын ылыан ылар. Манна үлэлэригэр бэриниилээх, талааннаах, дьону тылларыгар киллэрэр ураты дьоҕурдаах дьон биир сомоҕо буолан айымньылаахтык үлэлииллэр.

Кинилэр кулун тутар 7 күнүгэр сааскы бастакы бырааһынньыгы көрсө «Сүрэхпэр кистээбит айар кутум» диэн улуус айар куттаах дьахталларын түмэн, дьон-сэргэ болдомтотугар таһаардылар.

Тэрээһин ааптара, СР културатын туйгуна, СР ырыа айааччыларын түмсүүтүн чилиэнэ Т.М. Гаврильева «Күөрэгэй» уонна «Кэрэ» ырыалара ылланан, ураты истинг эйгэни үөскөтүлэр. Ыңырыылаах ыалдьыттарынан тус олохторугар, үлэлэригэр-хамнастарыгар, общественной үлэҕэ кэккэ ситиһиилэрдээх 7 Далбар Хотун буоллулар.

Тэрээһин дьахталлар аан дойдутаағы күннэригэр аһаҕас буолан, бу суруйуулар кыттааччылар оҕолорун, сиэннэрин ыйдым. Кимнээх кыттыбыттарын билиһиннэрдэххэ, олохтоохторгон: өр сылларга Хамаҕатта уонна П

Нам улууһун айар дьонун кэнсиэригэр сылдьан баран бэркэ сэргээтим, ырыа арааһын истэн дуоһуя сынньаным. «Туллук хаара» ырыа айааччылар түмсүүлэрэ тэриллэбитэ 40 сылыгар аналлаах тэрээһингэ ырыаны ымыы оҕостон айар, ону тэнэ ыллыыр дьон түмсэн, бэлэмнээн бар дьонноругар кэрэ киэһэни бэлэхтээтилэр.

Нам Үөдэйиҥэр төрөөбүт, олгынан баран ыраах Маалыкайга олорор киһи, мин ырыа эрэ истибэтим, өссө биир дойдулаахтарбын, аймактарбын көрсөн, кылгастык да буоллар, кэпсэтэн икки төгүл үөрдүм.

Нам элбэх да ырыа айар уонна ыллыыр ыччаттаах эбит. Ама, маньык дьобурдаах дьонноох-сэргэлээх дойдуну үүммэт-сайдьыбат, кэнгээбэт-элбээбэт буолуодуо?

Саха дьонно бары да билэр композитора Баһылай Зырянов Нам улууһун өрөгөй ырыатын суруйан хаалларыбытын, «Ньургуһун» норуот үгүһү-ырыа ансаамбыла хас да куолаһынан ыллаан ыһырыппитигэр, саалаҕа олорор дьон бары сүһүөхлүгүгэр туран иһиттибит. Өрөгөй ырыатын үгүһүгүтэр бөлөхтөрө киэргэтэн биэрдэ. Ырыа да, үгүһү да толорооччулар таһастара-саптара сиздэрэйэ, толорууларын да таһыма үрдүгү кими баҕарар астыннарда дии саньыбын. Ол кэнниттэн араас түмсүүлэр, биирдүүлэр ырыаһыттар ырыа сиздэрэй хонуутун кэрэ сибэккилэрин курдук бииртэн-биир алыптаах дорҕоону дьизэртэн истилэр. Орто саастаах да, эдэр ырыаһыттар да бааллара көлүөнэ солбуйсуутун ситимэ быстыбакка бара туруовун олохтооктор көрдөрдө.

Манна Елена Александровна Кутукова үлэтин чор-

ИСТИҢ НЭЙИИЛЭЭХ ТЭРЭЭҢИҢ

Хомустаах баһылыгы солбуйааччытынан үлэлээбит, билигин нэһилиэк дьаһалтатыгар тыа хаһаайыстыбатын специалиһынан үлэлиир, 1 оҕолоох, 1 сиэннээх, хаһаайка быһыытынан үтүө холобурга сылдьар Габышева Галина Федоровна; саха-француз лицей биир бастыҥ үлэһитэ – социальная педагог, «Сайдам» түөлбө салайааччыта, 1 оҕолоох, 2 сиэннээх, илиитигэр дьобурдаах Ушницкая Люция Дмитриевна; «Сарыал» уһуйаан сәбиэдиссэйэ, 4 оҕолоох, мындыр салайааччы Индеева Саргылаана Руслановна; Намтан: сибэккиттэн саҕалаан виноградка тийэй үүннэрэр, хас биирдии ыал умсугуйан ааҕар, олус туһалаах «Сибэкки сипсиэрэ» кинигэ ааптара, Ленскэй нэһилиэк Ытык олохтооҕо, нуучча тылын учуутала идэлээх, билигин урбаанньытынан ситиһиилээхтик үлэлиэхамсыы сылдьар Мэнгэ Хаҥаластан төрүттээх мааны кийииппит, 3 кыыстаах, 7 сиэннээх Сибэкки Евдокия-Гаврильева Евдокия Степановна; улуус инбэлииттэрин түмсүүтүн онтан тахса сыл олус таһаарылаахтык салайа сылдьар, 2 оҕолоох, олоххо тардыһытынан дьону сөхтөрөр Иванова Матрена Семеновна; улуус култуураҕа

уонна духуобунаска салалтатын режиссера, Мэнгэ Хаҥаластан кэлэн олохсуйбут, 2 оҕолоох Максимова Алла Иннокентьевна уонна мин – Намнааҕы педколледжка эбии үөрэхтээһин педагога, 3 оҕо ийэтэ, 4 оҕо эбэтэ Байанаева Прасковья Дмитриевна кыттыыны ыллыбыт. Биһигини олохпут аргыстара, бииргэ үлэлиир коллегаларбыт, чугастык алтыһар дьоммут, дьүөгөлөрбит истинник эбэрдэлээтилэр, бэлэхтэрин биэрдилэр, сибэкки дьөрбөлөрүн туттардылар.

Тэрээһини үһүө буолан ыттылар: СР културатын туйгуннара: уус-уран салайааччы Гаврильева Татьяна Михайловна, методист Макарова Надежда Григорьевна уонна фольклорнай ансаамбыл салайааччыта эдэркээн Кудрина Оксана Михайловна. Дириэктэр Антонина Алексеевна ыалдьыттарыгар анаабыт бэлэхтэрин куоратынан, Намынан сылдьан ылбыт, тэрээһин ытыгылыгытын ыһсаран, ситэрэн-хоторон биэрбитэ олус үчүгөйдик табыста. Норуот айымньытын киинэ инникитин даҕаны үрдүк таһаарылаахтык үлэлиэхамныы туруо диэн бигэтик эрэнэбит.

П. БАЙАНАЕВА

ботон бэлиэтиэхпин баҕарабын. Кини отуттан тахса сыл төрөөбүт улууһугар хорунан да, ансаамбылынан да ыллааһыны утумнаахтык салайар. Ол түмүгэр элбэх куолаһынан ырыаны толоруу улууска быстыбакка сайда турар.

Эр дьоннор ансаамбыллара баарын дьон бары да сэргээтэ. «Добун» диэн ансаамбылы Үөдэйтэн төрүттээх Афанасий Татаринов, «Дуорай» диэн ансаамбылы Саргылаана Пономарева тэ-

толоонугар бииргэ түмсэн үлэлииллэрэ дьону-сэргэни үөрдэр, ыччаты сырдыкка угуулар күүстээх. Кинилэр айар үлэлэрэ инникитин да уһарабатын!

Бу үтүө киэһэ Андрей Замятин салайар «Туллук хаара» ырыа айааччыларын түмсүүтэ уонна «Отуу уота» диэн Александр Дунаев салайааччылаах хоһоонньуттар түмсүүлэрин үлэлэрин түмүгэ буолар эбит. Онон бу дьоро киэһэ түмсүүлэр айар үлэҕэ олохтоохтук ылсан бэрт таһаарылаахтык үлэлииллэрин чаҕылхайдык көрдөрдө. Маньык кэрэҕэ, үрдүккэ, сырдыкка тардыһар, онно тиритэ-хорута үлэлиир дьоннодох улуус сайдар кэскилэ киэн уонна олохтоох диэн түмүккэ кэлиим.

Опера ырыаһыта Анастасия Мухина, эстрада биллэр ырыаһыта Владимир Татаринов ыллаан бэйэлэрин төрөөбүт улуустарын айар дьонун өйөөбүттэрэ биир бэлиэ түгэниэн буолла. Анастасия Мухина олус күүстээх, кэрэ куолаһын киһи истэ эрэ олоруох курдук.

Айар дьон үлэтин улуус салалтата өйүүр эбит. Кэнсиэргэ бэрт элбэх киһи кытынна. Ону улуус салалтата тырааныспарынан хааччыйбыт уонна баһылык Юрий Иннокентьевич Слепцов бэйэтинэн кириэн айар дьонун эбэрдэлээтэ.

Быйыл Намга олонхо ыһыаҕа буолар. Бу олус эппиэтинэстээх тэрээһини Энциэли хочотун дьонно-сэргэтэ үрдүк таһымнаахтык ытыһахтарын бу дьоро киэһэҕэ сылдьан баран бигэтик эрэнним. Дойдум дьонугар айар куттара ити курдук силигилии сайда турдун диэн баҕа санаабын тиэртэҕим буоллун.

Вера СОЛОВЬЕВА, Маалыкай, Ньурба улууһа,

Улуус нэһилиэктэригэр

ӨБҮГЭ ҮТЧӨ ҮГЭҢИҢ ЧҮЭТИТЭҢ



Кулун тутар 1-кы күнүгэр Модут нэһилиэтин дьонно-сэргэтэ И.С. Охлопков аатынан культура дьиэтигэр 2018 сылы түмүктүүр уонна үүммүт 2019 сылы бэлиэтиир өрүүлээх тэрээһингэ муһуннулар.

Нэһилиэк үтүө-мааны үлэһит, ыалдьытымсах дьонно сирэйдиин-харахтыын сырдаан, үөрэн-көтөн саҕа өрөмүөннэммит сыһ-сырдык кулууп саалатыгар ыалдьыттары көрүстүлэр.

Тэрээһин педагогическай үлэ, спорт ветерана, Нам улуунун Ытык киһитэ, өбүгөлөрбит үтүө үгэстэрин илдэ кэлбит Дарья Ивановна Ядрихинская кылынан өрүү онгохторун быыстапкатын аһыллытыттан саҕаланна.

Дьоро киэһэ өрүүлээх чааһа нэһилиэк өрөгөй ырыатынан саҕаланна. Ыңырыылаах улуус түс-бас дьонно, «Нам улууһа» МТ баһылыгы бастакы солбуйааччыта Н.А. Соловьев уонна республикатааҕы идэтибит спорт оскуола директора С.П. Ядрихинская олохтоохтору эбэрдэлээтилэр.

2018 сыл Модут нэһилиэгэр Дьарыктаах буолуу сылынан биллэриллэн, дьон дьарыктаах буолуутугар, идэҕэ хайысхалааһынга үгүс үлэ барда. Түмсүүлэр үлэлэрэ үтүө түмүктэннэ. Культурнай, спортивнай, социальная тэрээһиннэргэ нэһилиэтиннэ киэн араҕата көхтөөхтүк кытынна. Саҕа оҕо саада, Албан аат скверэ тутуланнар, уу ситимэ кириэн, кулууп дьиэтэ, спортсаалата өрөмүөннээннэр дьон-сэргэ өрүүтэ үксээтэ.

Модут нэһилиэгэ үлэҕэ-хамнаска саҕа сүүрээһини киллэрэр. Ытык кырдыҕастарыгар, кэскиллээх ыччаттарыгар, уопсастыбаннай түмсүүлэригэр, көхтөөх тэрилтэлэригэр тирэбиэрэн үлэтэ сылтан сыл таһаарылылар. Сыл түмүгүнэн улууска уопсайа 14 анал аат олохтоммутуттан, Модут нэһилиэгэ 5 анал ааты ылар чизскэ тигистэ. Ол курдук, тутууга — 1-кы ист. диплом, үөрэҕиригэ — 2-с ист. диплом, дьарыктаах буолууга, нэһилиэтиннэҕэ социальная көмөнү онорууга — 2-с ист. диплом, тыа хаһаайыстыбатын эйгэтигэр — 2-с ист. диплому ылан, бастыҥнар кэккэлэригэр ааттанна. Нэһилиэк баһылыга П. Сокольников «Улуус бастыҥ баһылыга» үрдүк ааты ылла.

Бу күн Модушпунт үүнэрин-сайдарын туһугар күүстэрин-уохтарын биэрбит, өйдөрүн-санааларын уурбут бастыҥ дьонно чистээһин ытыгылына. Ол курдук, СР пограничнай сулуустатын бэлиэтинэн И. Дьяконов; СР тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтин Үрүн көмүс бэлиэтинэн б/х салайааччыта П. Кривошапкин; «Нам улууһа» МТ баһылыгы Бочуотунай грамотатынан: Е. Лукинова, В. Ядреев; «Нам улуунун сайдытыгар кылаатын иһин» бэлиэтинэн В. Чиркова; улуус депутаттарын сэбиэтин Бочуотунай грамотатынан: В. Чиркова, А. Новиков, Ю. Прядезников, Л. Дьяконова, Т. Мальцева; «Модут нэһилиэгэ» МТ дьаһалтатын Бочуотунай грамотатынан: А. Аргунова, Д. Ядрихинская, М. Шапошникова, Н. Ядрихинская, Г. Осипов; Модут нэһилиэтин баһылыгы Бочуотунай грамотатынан уонна 10 т. солк. харчынан «Дьүөгэлиилэр» уопсастыбаннай түмсүү (сал. А. Аргунова) наҕараадаланнылар.

Эдэр ыал Владислав уонна Екатерина Поповтар - «Бастыҥ спортивнай дьиэ кэргэн»; П. Терехов - «Бастыҥ табаары онорон таһаарааччы»; урбаанньыт Модун Албан Бөҕө Бэлэс уола - «Бастыҥ спонсор»; Дь. Макаров - «Бастыҥ эдэр специалист»; «Кэнчээри» оҕо саада (сэб. Л. Дьяконова, профком предс. Л. Протодряконова) - «Бастыҥ үлэ коллектива»; нэһилиэк инбэлииттэрин уопсастыбата (сал. С.Сивцев) - «Бастыҥ уопсастыбаннай тэрилтэ»; Т. Абрамова - «Сыл волонтера» анал аат хаһаайыттарынан ааттаннылар. «Үчүгэй алаас» түөлбө (сал. Т. Сивцева) «Бастыҥ түөлбө» анал ааты ылан, оҕо былаһааккатын тутууга 50 т. солк. харчынан; 1-кы түөлбө (сал. А. Петрова) 2-с ист. дипломуна уонна 15 т. солк. харчынан наҕараадаланнылар.

Салгыы 2019 сыл Россияҕа - Театр, Саха сиригэр - Сомоҕолоһуу, Нам улуунугар - Олонхо, Модут нэһилиэгэр - «Өбүгэ үтүө үгэһин үйэтити» сылларын уруйдаан-айхаллаан аһыы түгэнэ ытыгылына.

Модут нэһилиэтин депутаттарын сэбиэтин аатыттан С. Говоров уонна Т. Сивцева нэһилиэк баһылыгар П. Сокольниковка сыл «Мэнгэ бэлиэтин» туттардылар. Өбүгөлөрбит ыраас санааларынан, өркөн өйдөрүнэн онуорга тийэн хаалларбыт алгыстарынан үйэлэри унуордаан кэлбит бэлиэни «Дьүөгөлэр» истиннээннэр бөлөхтөрүн салайааччыта А. Аргунова тикпит.

Быйыл үлэ-хамнас өбүгөлөрбит үтүө үгэстэрин өрө тутан барыа.

А. КОРЯКИНА

АЙАР КУТТАРА САЙЫННЫН

рийэн үлэлэтэллэр эбит. Эр дьон итинник түмсэн хас да куолаһынан ыллаан дуораталлара көрүөххэ-истиэххэ олус астык.

Эдэр ырыа айааччы Петр Попов, ырыаһыттар Роман Николаев, Кирилл Матвеев чаччы да кэскиллээх ыччаттар буолалларын көрдөрдүлэр, барахсаттар куоластара да мааны, толорор сатабыллара да үрдүк. Оттон саастаах ырыаһыттар бары да дьобурдаах, олохтоох, бэйэлэрин суолларын-истэрин туппут дьоннор. Бары да куоластара мааны. Дмитрий Барабанов, Александр Дунаев, Андрей Старков, Андрей Замятин, Ирина Иванова, Светлана Бурнашова о.д.а куоластаах эрэ буолбатахтар, толороллорун да маастарыстыбалара үрдүк таһымнаах.

Үөдэйтэн төрүттээх Владислав Ядреев ураты үчүгэй куоластаах ырыаһыт эбит. Дьобурдаах хоһоон айааччы буоларын көрдөрөн ээрэ Алексей Татаринов-Удьурҕай хоһоонугар «Туллук хаара» диэн хоһоонугар матыыбын бэйэтэ айан ыллата. Дьэ, ити курдук биир дойдулаахтарым ырыа-хоһоон

Кулун тутар 8 күнүгэр Граф Биэрэгин «Самородок» СК түөлбөлөр икки ардыларыгар «Эйэбэс эбэ» конкурс ытыгылына. Конкурса уопсайа алта түөлбөттөн алта күн күбэй эбэ кытынна.

Аппааньттан «Молодежная» түөлбөттөн Машникова Марина Афанасьевна, «Чэчир» түөлбөттөн Евсева Татьяна Ивановна, «Виктория» түөлбөттөн Бугаева Мария Игнатьевна, «Саһарҕа» түөлбөттөн Лебедева Оксана Ивановна, Граф Биэрэгин «Графский Берег» түөлбөттөн Баишева Ираида Ивановна, Кыһыл Дэриэбинэттэн Уваровская Раиса Аполлоновна кытынылар. Дьүүлүүрү сүбэ састааба: Н.Д. Сивцева, М.И. Мальцева, Р.Е. Петрова. Саалаҕа мустубут күн күбэй ийэлэри, эбэлэри «Хатын Арыы нэһилиэгэ» МТ баһылыга И.Д. Ноговицын эбэр-дэлээтэ.

Түһүмэхтэр быыстарыгар көрөөччүлэргэ анаан араас кыра конкурстар ытыгылынылар. Холобур, бэйэ онгоһуга суумка, ураты онгоһуулаах веннок, браслет конкурстар буолла. Биэчэри «Саһарҕа» үңкүү бөлөбө (сал. А.Ю. Ноговицына), «Триумф» үңкүү бөлөбө (сал. Т.М. Максимова) кигэрттилэр.

Конкурс түмүгүнэн кыайыылааһын «Молодежная» түөлбөттөн Намнааҕы профлицей үлэһитэ, 6 сизн эйэбэс эбэтэ, Машникова Марина Афанасьевна «Эйэбэс эбэ» анал аатын ылла. «Мааны эбэ» анал ааты Граф Биэрэгиттэн Намнааҕы профлицей үлэһитэ, түөрт сизн эбэтэ Баишева Ираида

ЭЙЭБЭС ЭБЭ



Ивановна ылла. «Далбар эбэ» ааты «Виктория» түөлбөттөн Бугаева Мария Игнатьевна ылла. «Дьобун эбэ» анал ааты «Саһарҕа» түөлбөттөн инфекционнай балыһа үлэһитэ Лебедева Оксана Ивановна буолла. Кыһыл Дэриэбинэттэн НКТЭ үлэһитэ, «Сандаара» түөлбөттөн Уваров-

ская Раиса Аполлоновна «Талба эбэ» анал аатын ылла. Раиса Аполлоновна түөрт сизн эбэтэ, кэтэх хаһаайыстыба тэринэн ололорлор, бастыг общественица. «Ырыа куттаах эбэ» анал ааты «Чэчир» түөлбөттөн 14 сизн, үс хос сизн эбэтэ Евсева Татьяна Ивановна ылла.

Конкурс спонсора Кыһыл Дэриэбинэтэри «Сайды» СК дириэктэрэ А.Г. Винокурова. Бары кыайыылаахтарга сертификаттар уонна бэлэхтэр туттарылынылар. Бу дьоро күн түөлбө салайааччылары, тэрилтэлэр, аймахтар, дьүөгэлэр кыттааччыларга сэмэй бэлэхтэрин туттардылар.

Н. СИВЦЕВА,
Аппааны

СЭРГЭХ СОНУННАР

Быйыл биһиги улууспутугар Олонхо ыһыаҕа ыгытылларынан, I Хомустаах нэһилиэгэр сонун үлэлэр бараллар.

Олунньу 26 күнүгэр «Түмсүү» балаҕаммытыгар саха таҕаһын тигийгэ биллиилээх маастар Анна Зверева ыалдьыттата. Кыбытык ньыматынан олбох, сахалыы эр киһи, дыахтар таҕаһын тигийгэ ханнык ирдэбиллэр баалларын билиһиннэрдэ, бэйэтэ тикпит таҕастарын көрдөрдө. Мунаарар боһуруостарытыгар сүбэ-ама ылан астынныбыт, махтанныбыт.

Анна Николаевна урут 1997-99сс. кэлэ сылдыбыта. Биир дойдулаахпыт үлэлэрин, ситиһиллэрин истэбит, билэбит. Чэгиэн доруобуйаны, таһаарылаах үлэни баҕарабыт.

Бу күн олохтоох библиотекаҕа балай да элбэх киһи муһунна. Библиотека үлэһиттэрэ Жиркова Надежда Дмитриевна, Сивцева Лариса Петровна интеллектуальной месячник иһинэн «ТОК» оонньууну тэрилтэлэринэн ыһыттылар. Бу күн кыайыылаахтар күөн көрсүһэ кэллилэр.

7 түһүмэхтээх оонньууга орто оскуола хамаандата (хап. С.Н. Винокурова) кыайыылааһын тахсан «Өркөн өй»; 2-с миэстэлээх «Мичийээнэ» оҕо уһуяанын хамаандата (хап. А.Д. Рожина) «Сайдам»; 3-с миэстэлээх «Сайды» оҕо киһинин хамаандата (хап. Нь.Г. Софронов) «Дьулуур» номинациялары ыллылар. Конкурс ыытыгылары олонхоҕо, литератураҕа, нэһилиэк историятыгар, ону тэнэ «Бастын ааҕааччы» номинациялары ылбыт ааҕааччылар ыытыгыларыгар олоһуран ыытыгылынылар. Элбэх сөптөөх эппиэти биэрбит Г.М. Софроновка «Добун» аат ингэрилиннэ.

Кыттааччылар, көрөөччүлэр элбэҕи билэн-көрөн тарҕастыбыт, сонун тэрээһини астынныбыт.

Е. НЕУСТРОЕВА, I Хомустаах



Саха театрын бастакы салайааччыта А.И.Софронов – Алампа «Театр дьон тугуй?» 1926 сыллаах ыстатыйатыгар «Театр – киһи үчүгэй санаатын уһугунан сайыннарар оскуола» дьин эппитэ. Театр – дьикти эйгэ, манна араас оруоллар, уобарастар айыллан тахсаллар. Артыыс киһи биир сырыыга хамнааччыты оонньоу, онтон баайы толоруу, эдэр киһини көрдөрүү, кырдыаҕас ойуун буолан кубулуно.

Дьэ, айылҕа барахсан киһиэхэ-сизэн биэрбэт талаана. Хас биирдии артыыс атын артыыһы кытта быстыбат сүүрээнинэн ситимнэһэригэр, айымньыны толору тиэрдэригэр туруорааччы режиссер өнгөтө улахан. Онтон көрөөччү дуоһуйбут санаатын, үөрбүт настырыаннаатын, кэрэ-махтал тылын ытыһын

ОЛОХТООХТОР ТАЛААННАРЫН АРЫЙДЫЛАР



сылаас тыаһынан бэлиэтээн бэлэхтиир. Бу буолар театр дьонун дьоло, театр дьыэ дьин суолтата.

Театр сылын Салбанна А.И. Софронов-Алампа «Таптал» драматынан, Семен Ермолаев-Сизэн Өкөр «Абырах» комедиятынан астылар. Бу икки тус-туһунан айымньыны кулууп үлэһиттэрэ кыайа тутан биир күн көрдөрдүлэр. Нэһилиэк олохтоохторун артыыс онорон, оруолларын сөптөөхтүк аттаран туруоруу манан аҕай дьыала буолбатах. Комедияҕа олох нэгэй көстүүтүн күлэ ололорбут эбит буоллахпыттына, иккис туруорууга Кэтириис дьоллооһу аһынан чуумпура сонугоран ололдурут.

Хаанньа (И. Артамонов) «ойоһум өллө» диирин Ньукулай (В. Семенов) иилэ хабаан ылан, иккиэн аһыйыта буолаллар. Ол эрэри бу дьону «абырах» ордук долгутарын, өлбүтүнэн ааҕа сылдыбыттара «тиллэн» (С. Нератова), соһуйуу бөҕөнү соһуйан, тоҕо «өлбөтөбүн» быһаарсан ампаалыктаһалларын киһи сонньуйа көрөр.

«Таптал» драмаҕа Кэтириис (А. Касьянова) уонна Бүөтүр (Дь. Новиков) нарын тапталлара оччотооһу олох тыйыс сокуонун утары турар. Сис Сэмэнэ (С. Корякин), Ыстапан Тураахап (А. Охлопков), Ылдыана (Д. Лутинова) иннилэрин биэрбэт буолан биэрдилэр. Кинилэр оруолларын ис иһигэр киирэн, урукку олох баайдара талбытынан дьаһайалларын, ыар суугруктаахтарын дьин-чаччы арыян көрдөрдүлэр. Иван Данилов (Күлүк Сүөдөр) бара-кэлэ элэстэнэ биридэ онно, биридэ манна баар буоларынан, олоххо элбэҕи көрбүт киһи сизиринэн – Кэтириискэ сүбэли сылдыарынан, киниэхэ анаммыт оруол курдук олус табыллан оонньоото.

Бэйэбит дьоммут испэктээги туруорар, көрдөрөр талааннаахтарын көрө итэҕэйдьит, улахан театрга сылдыбытты сананныбыт.

Т. КАСЬЯНОВА, Салбан

Хамаҕатта нэһилиэк күнүн кизн программалаах ытта. Н.П. Габышев аатынан СК спорт араас көрүнэригэр күрэхтэһин бэрт тыһааһынаахтык барда. Нэһилиэк ыччаттарын уонна Хамаҕаттаан Дьокуускайга олохсуйбут урбаанныгыттар икки ардыларыгар волейболга, дартска, канат тардыһытыгар, сыал ытыгыгар табаарыстыгы көрсүһүү түмүгэр ыалдьыттар кыайыылаах буоллулар.

Бырааһынньык күн нэһилиэк сайдыытын кэрэһилиир, норуот көбүлээһинин өйүүр сыаллаах программанан «40 лет Победы» уулуссаҕа сана уот остуолбаларын уота холбонно. Биир дойдулаахпыт Аҕа дойду Улуу сэриитин I истиэпэннээх, «Үлэ Кыһыл Знамята» уордьаннардаах, Саха АССР Сэбиэтин депутата, уруккута «Ленин» холкуос бэрэссэдээтэлэ Николай Николаевич Москвитин аатынан уулуссаҕа төрөөбүтэ 100 сылынан өйдөбүннүк дуоска арылынна. Бу долгутуулаах тэрээһингэ Н. Н. Москвитин төрөспүт оҕолоро С.Н. Павлова, Н.Н. Москвитин, сизэнэ А.А. Павлов ыалдьыттаатылар.

«Түһүлгэ» норуот айымньытын киһинигэр бырааһынньык үөрүүлээх чааһа өргө диэри ньирийдэ. Нэһилиэк тэрилтэлэрэ «Хамаҕатта – мин дойдум» тиэмэҕэ литературнай уус-уран дьүһүйүүлэри туруорбуттара сонундук көһүннэ, эбэрдэ ырыалар дьыэрэйдилэр. Нэһилиэк баһылыга И.Н. Максимов нэһилиэк общественнай олоһор кылааттарын киллэрбит үлэһит дьонго, «Сыл бастыггарын» чизэстэн-бо-

ХАМАҒАТТА – МИН ДОЙДУМ

чуоттаан махтал суруктары, анал ааттары туттартаата. Нэһилиэнньэ көбүлээһининэн тутуллубут объектары үбүлээһингэ тус кылааттарын киллэрбиттэр, нэһилиэк общественнай олоһор, социальной-экономической сайдыытыгар көхтөөхтүк кыттыбыттар Махтал суруктарынан бэлиэтэннилэр. Нэһилиэк Ытык кырдыаҕастарыгар, үлэ бэтэрээннэригэр Герой ийэ А.Г. Местниковаҕа, У.Ф. Винокуроваҕа Нам улуун «Аҕа саас» бочуоттаах аатын ингэрдилэр. Нэһилиэк Күнүн көрсө ытыллыбыт «Саһарбыт хаартыска» инстаграм-конкурсугар элбэх куолаһы ылбыт В.А. Иванова бириис тутта. Бырааһынньык кэмигэр Хамаҕатта орто оскуолатын 1969 сыллаах выпускниктара оскуоланы бүтэрбиттэрэ 50 сылынан нэһилиэккэ Албан Аат скверэ тутуллуутугар бэйэлэрин харчынан кылааттарын бастакынан киллэрдилэр. Хас биирдии ыңырыылаах ыалдьыт, нэһилиэк олохтооһо «Саҕа саҕахтар» нэһилиэк хаһыатын анал таһаарытыгын, халандаар бэлэх туттулар. Баһылык Иван Николаевич дьону-сэргэни бэлиэтии көрөн, сөптөөхтүк сыаналаан туох баар үлэни-хамнаһы, олоһу-дьаһаҕы сүрүннүүр, тэрийэр, кэлэр кэскилгэ үлэлиир. Күн устата кулууп фойетыгар тэрилтэлэр үлэлэрин көрдөрүүгө таһаардылар. «Күн эгэлгэ» коллекционердар түмсүү-

лэрэ «Хамаҕатта уруккута, билингитэ» дьин олохтоох автордар кинигэлэрин быыстапкалаатылар. Н.Н. Москвитин оҕолоро аҕаларын үлэтин кэпсиир матырыйааллары, хаартыскалары ууран история кэрчигин арыдылар.

Бу күн 2016 сылга «Нам улуунун бастыг ыаллара» Бочуот кинигэтигэр киирбит нэһилиэк ытык-мааны ыала Н.В. Сергучева уонна А.Н. Федоров.

Нөгүө күн нэһилиэк Ытык кырдыаҕа А.Г. Местникова өр сыллаах айартутар үлэтинэн «Утум. Ситим. Удьуор» уус-уран онгоһуктарын быыстапкатын нэһилиэнньэҕэ туруорда. Быыстапкаҕа Аграфена Григорьевна үлэлэрин таһынан кыргыттарын, сизн кыргыттарын иистэрэ, онгоһуктара бааллара ордук кэрэхсэбиллээх буолла. Ол курдук, кылсиэл онгоһуктар, кыбытыылаах иис, аныгылыы быһыылаах сахалыы таҕастар, мааны былааччылар дьон болҕомтотун тартылар. Норуот уус-уран онгоһуктарын маастара төрүт сатабылларын ыччат дьонугар такайбыта өтө көһүннэ, удьуор-ситим бэриллэн өссө да салҕаныа, тэнийиэ турдаҕа.

Сомоҕолоһуу Сылынан Хамаҕатта дьонно-сэргэтэ биригэ түмсэн нэһилиэги салгыы тупсарарга, кэскилгэ үлэлииргэ бэлэмнэр.

М. ВИНОКУРОВА,
Хамаҕатта

Ааспыт субуотаҕа, кулун тутар 9 күнүгэр Хама-
батта нэһилиэтин «Быһыттааҕар» «Намкоммунте-
плезнерго» акционернай уопсастыба (ген. директор
Н.В. Игнатьев), профком председателэ С.Г. Кокорев)
«Хаар айан» диэн сыл аайы ытытыллар интэ-
риэһинэй күрэхтэһини салҕаан «НКТЭ Кубога»
диэн бастакы аһаҕас республикатааҕы күрэхтэ-
һини тэрийэн ыытта.



Бу күрэхтэһини 9 улуус-
тан (Нам, Уус Алдан, Хага-
лас, Горнай, Чурапчы, Мэнгэ
Хагалас, Таатта, Ньурба,
Дьокуускай куорат) 50 эки-
паж күрэхтэһини 9 түһүмүр
кыттан ким бастыгын бы-
һарыстылар.

«Хаар айан» күрэхтэһини
сыл аайы кэнгээн, тэрээһи-

Николай Игнатьев, республи-
катааҕы «Хаар айан» күрэх-
тэһи автор Иннокентий Ба-
рашков, Нам улуунун «УАЗ
Экстрим» федерация пред-
седателэ Андрей Собакин,
Сергей Егорович уола Юрий
Балаганский, күрэхтэһи кы-
лаабынай судьуйата Артур
Иванов эбэрдэлээтилэр.

Бу күрэхтэһини сыл аайы
далааһыннаахтык, сэргэхтик
ытытыллыгыгар спонсордар,
тэрийээччилэр кылааттара
олус улахан.

Быйылгы күрэхтэһини-
гэ «НКТЭ» АО (кылаабы-
най спонсор), «КоТесс» ХЭТ
(ген. дир. С.С. Колмаков),
«Быйан» ХЭТ (дир. Р.Е. Око-
роков), «Лигран» (ген. дир. Г.А.
Кобяков), «Востокторг»
АО (ген. дир. П.А. Дурнаев),
«Жилкомсервис» (дир. В.И.
Охлопкова), «Энергосбере-



«Армада» (Нам), II м. - «Гро-
за» (Мэнгэ Хагалас), III м. -
«Торнадо» (Нам).

Үһүс түһүмэххэ: I м. -
«Торнадо» (Нам), II м. - «Вар-
лам» (Ньурба), III м. - «Хищ-
ник» (Горнай).

Бу үс түһүмэххэ 9 баалы
ылбыт Торнадо - I м. ылла,
II м. - 12 бааллаах «Армада»
(Нам), III м. - Варлам (Ньурба)
буолулар.

Бу көрүгүнэргэ бастаабыт-
тар «Шатун» (Хагалас, Нико-
лай Гермогенов, Николай Гу-
рьев) уонна «Торнадо» (Нам,
Василий Тимофеев, Вячеслав
Белолобский) күрэхтэһи су-
пер бириистэринэн - «Форд-
фокус» уонна «УАЗ» массы-

ХААРГА ХАТЫҤЫЫЛААХ КҮРЭХ

нэ тупсан, ус-
луобуйата чуол-
кай буолан иһэр.
Саһаттан саһа,
интэриэһинэй кө-
рүгүнэр киирэн
иһэллэрэ кэрэхсэ-
биллээх.

Быйылгы кү-
рэхтэһини «кар-
бюраторнай» уон-
на «инжекторнай»
мотуордардаах
УАЗ массыналар
араарыллан кү-
рэхтэһини киир-
дилэр. Көлүөһө
шината барыла-
рыгар биир, «Ка-
ма-219» марка бу-
ола ирдэннэ.

Быйылгы кү-
рэхтэһини «Ав-
толедилар» уон-
на маньык экстре-
мальной күрэххэ
хаһан да кытты-
батах суоппардар
туспа күрэхтэс-
тилэр. Балары таһынан
олох-дьаһах коммунальной
хаһаайыстыба ветеран су-
оппара Сергей Егорович
Балаганский үтүө аатын
үйэтигэр бириис иһин «Су-
пер-экстрим» диэн муну-
туур кыайылааҕы быһаар-
ар чемпионат буолла.

Күрэхтэһини кылаа-
бынай судьуйа Артур Ива-
нов салайар бөлөһө олус чу-
олкайдык, тэрээһинээх-
тик салайан, судьуйалаан
ыытта. Ол түмүгэр биир да
мөккүөр таһаарыллыбата.
Куоталаһы бары түһү-
мэбин комментатор Алек-
сандр Дьяконов олус сэргэ-
хтик ылбаҕай тылынан
өһүнэн сэргэхтик сырдатан,
кэпсээн-ипсээн, ыпсаран
ыһыгытын күрэхтэһини
кыттыбыттар, көрөөччүлэр
бары сөбүлээтилэр.

Күрэхтэһини Алексей Кри-
вогорницын аал уоту оттон
айах тутуутунан, үрдүкү
айыылартан үгэн-сүктэн
көрдөһүүтүнэн, алгыһынан
саҕалана.

«НКТЭ Кубога» күрэхтэ-
һини кыттааччыларын улуус
баһылыга Юрий Слепцов,
«НКТЭ» АО ген. директора



гающие технологии» ХЭТ
(дир. В.В. Сыромятников),
«Люкспроект» (дир. С.Э. Кли-
мов), «Намстрой» СМУ ХЭТ
(ген. дир. В.В. Кутуков), «Ни-
ка» маҕаһынан (сал. А.Н. Со-
кольников), «Н.Е. Нератов»
ИП, «Г.Г. Дьяконов» ИП, Нам
улуунун уонна улуус бары
нэһилиэктэрин дьаһалтала-
ра спонсордаатылар.

Көрөргүт курдук, бу сэр-

гэх тэрээһини сөбүлээччилэр,
өйөөччүлэр аһыаҕа суохтар.

Быйыл көрөөччү элбэх.
Тэрийээччилэр күрэхтэһини
барар сирин үчүгэйдик бэ-
лэмнээбиттэр. Хорчуоппаҕа,
шашлык, итии чэй у.д.а.—
талбытын барыта баар.

Дьон күрэхтэһэллэригэр,
көрөөччүлэр куоталаһыны
дуохуйа көрөн, сынньанан,
итии киллэрэн баралларыгар
усулуобуйа барыта тэрилли-



бит. Күрэхтэһини кэл-
бит ыалдьыттар Намнар-
га маһтанан, үтүөнү, үгүс
ситиһилэри баһаран
дойдулаатылар.

Бу бэртээхэй күрэх-
тэһи түһүмэхтэригэр
бастаабыт суоппардар,
экипажтар мэтээллэ-
ринэн, дипломнарынан,
кубоктарынан, спонсордар
туруорбут бириистэринэн
наһарадаланылар.

Карбюратордаах 28
уонна инжектордаах 19
УАЗ массыналар үстүү
түһүмэххэ куоталаһан ким
бастыгын быһарыстылар.

I. Карбюратордаахтар-
га:

Бастакы түһүмэх (ку-
оттарбит туоруур). Манна
I м. - Шатун (Хагалас), II м. -
«Планета» (Мэнгэ Хага-
лас), III м. - «Курбуһах»
(Уус Алдан) ыллылар.

Иккис түһүмэх (барьер-
даах сиринэн сүүрдүү): I м. -
«Армада 3», II м. - «СССР»
(Нам-НКТЭ), III м. - «Бур-
наши» (Нам).

Үһүс түһүмэх (уһун эр-
гири эргийи): I м. - «Ша-
тун» (Хагалас), II м. - «Мару-
ся» (Чурапчы), III м. - «Мол-
ния» (Нам-НКТЭ).

Бу үс түһүмэххэ бастыг-
нарынан буоллулар: I м. - 17
бааллаах «Шатун» (Хагалас).

II. Инжектордаахтарга:
Бастакы түһүмэххэ I м. -
«Ястреб» (Чурапчы), II м. -
«Якудза» (Нам), III м. - «Сай-
сар» (Чурапчы).

Иккис түһүмэххэ: I м. -

ыналарынан наһарадалан-
нылар. Кыайылаахтар хайа
массынаны ылары сэрэбиэй
бырахсынан быһаардылар.
Онно баартаах Намнарга
«УАЗ» массына тигистэ.

Маньык күрэхтэһини
бастакы кыттар суоппардар
күрэхтэһилэригэр 12 эки-
паж кытына.

I м. - «Мэник» (Мэнгэ Ха-
галас), II м. - «Джокер» (Уус
Алдан), III м. - «Зверюга»
(Нам, Александр Новгоро-
дов, Владимир Гуляев), IV м. -
«Юрбаат» (Нам, Юрий Ва-
сильев, Гаврил Ноговицын).

«Автоледилэр» «НКТЭ-
Кубогын» иһин күрэхтэһи-
лэригэр 9 экипаж күрэхтэстэ.
Манна I м. - «Мэник» (Мэнгэ
Хагалас), II м. - «Армада»
(Нам, Саргылана Федорова,
Прасковья Слепцова), III м. -
«Ветер» (Нам, Саргылана
Дьячковская, Вероника Вино-
курова) ыллылар.

ОдЪКХ ветеран-суо-
пара Сергей Балаганский
бириһин иһин күрэхтэһини
бастаатылар: I м. - «Драгон»
(Таатта), II м. - «Форвард»
(Дьокуускай), III м. - «Сайсар»
(Чурапчы), IV м. - «Армада»
(Нам, Андрей Ноговицын, Се-
мен Дьяконов).

Бу бэртээхэй күрэхтэ-
һини ытытыга көмөлөспүт
спонсордарыгар, өйөөбүт
улуус тэрилтэлэрин салай-
ааччыларыгар «НКТЭ» АО
коллектива маһталын бил-
лэрэр.

И. ИВАНОВ



Понедельник, 18 марта

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.20 Сегодня 18 марта.
День начинается 6+

Вторник, 19 марта

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.20 Сегодня 19 марта.
День начинается 6+

свое 16+
18.00 Вечерние Новости
18.50 На самом деле 16+

Среда, 20 марта

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.20 Сегодня 20 марта.
День начинается 6+

Четверг, 21 марта

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.20 Сегодня 21 марта.
День начинается 6+

14.15, 03.55 Давай поже-
нимся! 16+
15.15, 03.05 Мужское / Жен-
ское 16+

Пятница, 22 марта

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00
Новости
09.20 Сегодня 22 марта.
День начинается 6+

Суббота, 23 марта

06.00, 10.00, 12.00, 15.00
Новости
06.10 Х/ф «Мой ласковый и
нежный зверь» 12+

08.10 Играй, гармонь лю-
бимая! 12+
08.55 Умницы и умники 12+

Воскресенье, 24 марта

05.50, 06.10 Х/ф «Курьер»
12+
06.00, 10.00
Новости
07.45 Часовой 12+



Понедельник, 18 марта

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Вторник, 19 марта

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Среда, 20 марта

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Местное время
11.45 Судьба человека с Бори-
сом Корчевниковым 12+

Четверг, 21 марта

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Пятница, 22 марта

05.00, 09.25 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

00.00 Выход в люди 12+
01.20 Х/ф «Мать и Мачеха» 12+

Суббота, 23 марта

05.00 Утро России. Суббота
08.40 Местное время. Суббота
12+
09.20 Петеро на одного 12+

Воскресенье, 24 марта

04.35 Т/с «Сваты» 12+
06.35 Сам себе режиссёр 12+
07.30 Смехопанорама 12+



Понедельник, 18 марта

06:00 Клипы 12+
06:30 Чэгизн-чэбдик бую-
луохха! 6+
06:45 Готовим вкусно и
полезно 12+

Вторник, 19 марта

06:00 Клипы 12+
06:30 Чэгизн-чэбдик бую-
луохха! 6+
06:45 Готовим вкусно и
полезно 12+

Среда, 20 марта

06:00 Клипы 12+
06:30 Чэгизн-чэбдик бую-

луохха! 6+
06:45 Готовим вкусно и
полезно 12+
07:00 Новый день 6+

Четверг, 21 марта

06:00 Клипы 12+
06:30 Чэгизн-чэбдик бую-
луохха! 6+
06:45 Готовим вкусно и
полезно 12+

Пятница, 22 марта

06:00 Клип 12+
06:30 Чэгизн-чэбдик бую-
луохха! 6+

10:15 Эн сулускун! 12+
10:45 Дойдум дьоно 12+
11:00 Вечерний эфир 6+

Суббота, 23 марта

06:00 Геван 6+
06:30 «Спорт-КЛУБ» 12+
07:30 Новый день 6+

Воскресенье, 24 марта

06:00 Геван 6+
06:30 Любимые песни 12+
07:45 Будем вместе 12+



Понедельник, 18 марта

12.00 Д/ф «Вся правда про
...» 12+
12.30 Д/ф «Утомлённые сла-
вой» 16+

Среда, 20 марта

12.00 Фигурное катание. Чем-
пионат мира. Пары. Короткая
программа. Прямая трансляция
из Японии

Вторник, 19 марта

12.00 Д/ф «Вся правда про
...» 12+
12.30 Д/ф «Утомлённые сла-
вой» 16+

Четверг, 21 марта

12.00 Фигурное катание. Чем-
пионат мира. Пары. Произвольная
программа. Прямая трансляция
из Японии

12+
05.30 Волейбол. Лига чемпи-
онов. Мужчины. 1/4 финала.
«Зенит-Казань» (Россия) -
«Гданьск» (Польша) 0+

Среда, 20 марта

12.00 Фигурное катание. Чем-
пионат мира. Пары. Короткая
программа. Прямая трансляция
из Японии

Вторник, 19 марта

12.00 Д/ф «Вся правда про
...» 12+
12.30 Д/ф «Утомлённые сла-
вой» 16+

Четверг, 21 марта

12.00 Фигурное катание. Чем-
пионат мира. Пары. Произвольная
программа. Прямая трансляция
из Японии

Женщины. Россия - Канада.
Прямая трансляция из Дании
00.20 Биатлон. Кубок мира.
Спринт. Женщины. Прямая
трансляция из Норвегии

Пятница, 22 марта

12.00 Д/ф «Вся правда про
...» 12+
12.30 Д/ф «Утомлённые сла-
вой» 16+

Воскресенье, 24 марта

12.00 Футбол. Чемпионат Евро-
пы - 2020 г. Отборочный турнир.
Испания - Норвегия. Прямая
трансляция

18.35, 21.35, 00.05, 06.40 Все на
Матч! Прямой эфир. Аналитика.
Интервью. Эксперты

Пятница, 22 марта

12.00 Д/ф «Вся правда про
...» 12+
12.30 Д/ф «Утомлённые сла-
вой» 16+

Воскресенье, 24 марта

12.00 Футбол. Чемпионат Евро-
пы - 2020 г. Отборочный турнир.
Испания - Норвегия. Прямая
трансляция

ОМВД России по Намскому району информирует

ОМВД России по Намскому району сообщает, с 4 по 10 марта всего зарегистрировано сообщений - 54. Из них телесные повреждения - 12, рапорта об обнаружении признаков преступления, либо административных правонарушений - 5, кражи - 2, незаконный оборот наркотиков - 1, незаконный оборот оружия - 1, укусы собаки - 1, сообщение о ДТП - 4, другие сообщения - 28.

Всего составлено административных протоколов - 110. Из них по линии ГАИ всего - 43. За нарушение правил перевозки детей - 7, на штраф стоянку поставлено - 9, за управление ТС, (лишенными) без права на управления ТС - 2, за управление ТС в состоянии алкогольного опьянения - 7, ДТП - 4 (материальные), нарушение пешеходами ПДД - 14.

СОТРУДНИКИ ОМВД РОССИИ ПО НАМСКОМУ РАЙОНУ ПОЗДРАВИЛИ С 8 МАРТА

Руководство и личный состав ОМВД России по Намскому району поздравили



девушки поблагодарили работников за их внимательное отношение к посетителям.

В Международный женский день сотрудники ОГИБДД ОМВД России по Намскому району поздравили с праздником женщин-водителей и дарили им цветы и открытки с пожеланиями. Помимо приятных пожеланий сотрудники напомнили о важности соблюдения правил дорожного движения.

ДЕЛА ЗА НЕДЕЛЮ

сотрудниц с Международным женским днем - 8 Марта! Оценили высокий вклад женщин в общее дело и пожелали крепкого здоровья, счастья, радости и семейного благополучия! В завершении встречи вручили цветы и подарки.

В преддверии Международного женского дня в Миграционном пункте состоялось праздничное поздравление посетительниц, обратившихся в территориальный орган ОМВД России по Намскому району за получением госуслуг. Со своей стороны

Дарить женщинам за рулем цветы - сложившаяся годами традиция в ОМВД России по Намскому району.

В день празднования 8 Марта Совет ветеранов ОМВД России по Намскому району навестили 7 вдов ветеранов органов внутренних дел, поздравили с праздником и пожелали крепкого здоровья, долголетия, теплоты и внимания со стороны близких. Кроме теплых слов представительницам прекрасного пола вручены памятные подарки.

УНУРЭХ ТЫНТАР



Күндү коллегабытын, Нам оройуонун, Үөдэй нэһилиэтин олохтообун, үөрэх туйгунун **ХАРИТОНОВА МАРИЯ НИКИТИЧНАНА** күн сириң көрбүт дьонун-мааны алгыстаах күнүгүнэн, 60 сааскын томточчу туолбуккунан ис сүрэхтэн тахсар истин иэйибиитин тиэрдэбит, эйэбэс эбэрдэбитин аныбыт.

Баҕарабыт эйиэхэ чэгиэн доруобуйаны, тус олоххор дьолу-соргуну. Ийэли иһирэх сыһыангынан, сайдам-сайаҕас санаабынан оҕо аймах иитиитигэр 27 сыл устата үтүө суобастаахтык үлэлээн, салайааччы, иитээччи үрдүк аатын чиэстээхтик өрө тутан, үгүс ыччаты олох кизин аартыгар сирдээтин. Инникитин даҕаны кэрэ эйгэ энгэрдээх, үтүө иитии өрүттээх, үлүскэн үлэн түмүгэ сүргэбин көтөхтүн, үөрүүгүн үрдэттин! Өрүү бу курдук сүбэ-ама биэрэ, үөрэ-көтө сылдьаргар!

Дьол-соргу суолланан, алгыс аартыктанан уһуннук олоҕорго баҕарабыт. Аймах дьонун ытыктабылын Ылан, билэр дьонун биһирэбилиң истэн, иитээчилэриң, үлэһиттэриң сылаас тапталларынан санаан сандаардын, үйөң уһаатың!

Санаабытын сатанан истин, сыралаах үлэн куруук ситиһиллээх буоллун. Орто дойду кэрэтэ, туох баар үтүөтэ эйиэхэ эрэ ананьың!

З.П. Саввин аатынан Үөдэй интернатын коллектива, өр сылга биһиргэ үлэлээбит Анастасия, Валентина, Светлана, Екатерина, Любовь.

Коллектив работников и ветеранов Намского педагогического колледжа искренне поздравляет **ФРОЛОВА АЛЕКСАНДРА КУЗЬМИЧА**, ветерана колледжа, с 70-летним юбилеем со дня рождения! Мы знаем и уважаем Вас как трудолюбивого и ответственного, принимающего правильные решения в любых обстоятельствах специалиста, любящего и верного супруга, отца, дедушки большой дружной семьи, надежного друга.

Уважаемый Александр Кузьмич! Желаем Вам доброго здоровья, благополучия, семейного счастья и выражаем огромную благодарность за Ваш вклад в развитие материально-технической базы училища-колледжа.

С наилучшими пожеланиями, коллектив Намского педагогического колледжа.

Хамаҕатта ветеринарнай лечебницатын сэбиэдиссэйин, Хамаҕатта нэһилиэтин Ытык олохтообун, 45 сыл ветеринар эһиэтингэстээх үлэтигэр, тыа сириң дьонун олоҕо тупсарыгар, үрдүк хаачыстыбалаах ас-үөл дэлэйэригэр, нэһилиэк сөһүөтү чөл туруктаах буоларыгар сүдү кылаатын киллэрсэн бэриниилээхтик түбүгүрэ сылдьар биһир кизин туттар үлэһиппитин **ШАРАБОРИНА МАТРЕНА ИННОКЕНТЬЕВНАНА** 65 сааскын туолбуккунан итиитик-истинник эбэрдэлиибит!

*Баҕарабыт Эйиэхэ,
Күн сиригэр баар бары кэрэни,
Дьэ кэргэнгэр бөҕө туругу.
Чугас дьонун махталларынан,
Ала маҕай алгыстарынан арылланан
Олоххор дьулуруу, эстибэт эрчими.
Көмүс санаан кылымурдучу сырыттын,
Ыра санаан ытсан истин,
Түбүктээх үлэн түмүктээх буоллун.
Уһун дьоллоох олобу!*

Нам улууһун ветеринарнай сулууспатын бары үлэһиттэрэ, профком

БИЛЭРИИЛЭР ОБЪЯВЛЕНИЯ

Считать недействительным утерянное водительское удостоверение по маломерным судам №111236 ВП ВВП, выданный на имя Исакова Виталия Васильевича.

ВНИМАНИЕ!

В связи с 95-летием Пионерии РС (Я) и Намского улуса, 50-летием Намского Дома Пионеров МБУ ДО Детский центр «Туелбэ» просит старших пионервожатых и пионеров, организаторов детского движения всех поколений, коллег, работавших в Доме Пионеров (Детском центре «Туелбэ») предоставить воспоминания, фотографии по адресу: с.Намцы, ул.Аммосова, 40 и эл. почта: ds.tyulba@mail.ru в срок до 1 мая с.г.

Махтал

ЫТЫК-МААНЫ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО, БИИР

ДОЙДУЛААХТАРБЫТ!

2020 сылга Нам улууһун Бочуоттаах гражданина, «Нам улууһун бастың дьэ кэргэттэрэ» Бочуот кинигэтигэр киирбит улахан дьэ кэргэн аҕа баһылыга, республикаҕа биһир бастакынан «Ытык аҕа» аатын сүкпүт, өр көмгэ тыа хаһаайыстыбатыгар салайар үлэҕэ үлэлээбит, РФ суруналыстарын сойууһун чилиэнэ Сивцев Николай Иванович төрөөбүтэ 90 сылыгар анаан өйдөбүннүк кинигэ таһаарарга матырыйаал хомуйарбытынан, биһиргэ үлэлээбит, алтыспыт дьонуттан, доҕотторуттан, үөлээннээхтэриттэн ахтыы суруйаргытыгар көрдөһөбүт.

Ахтыгытын ытыргытыгар манньк нүөмэрдэргэ эрийэн билсиэххитин сөп: 89142296840, 89246620093.

Махталы кытта кэргэнэ, оҕолоро

НАМСКОЕ МЕСТНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ ВПП «ЕДИНАЯ РОССИЯ»

Объявляет о начале приема заявок для участия в предварительном голосовании (праймериз) для последующего выдвижения кандидатов в депутаты представительного органа МО «Искровский наслег». Предварительное голосование по определению кандидатур для последующего выдвижения от партии «ЕДИНАЯ РОССИЯ» кандидатов на выборы в органы местного самоуправления Намского улуса состоится 14 апреля 2019 года.

Сроки приема документов от кандидатов на праймериз - до 22 марта 2019 включительно.

Необходимые документы: 1. Заявления установленного образца.

2. Копия паспорта гражданина.

3. Копия(и) документа(ов), подтверждающего(их) сведения об образовании.

4. Справка с основного места работы или службы с указанием наименования места работы или службы, занимаемой должности.

5. Биографические данные в объеме, установленном Организационным комитетом фотографии.

Документы принимаются в Местный организационный комитет по адресу: Республика Саха (Якутия) Намский улус с. Кюренг-Ат ул.З. Винокурова, д.10.

Телефон для справок: 8(411)6224130, 89247608581. Электронный адрес: moiskra@mail.m

Займ ЭКСПРЕСС

Рассмотрение заявки до **15** минут

от **0,7%** в день

Денежный поток

с. НАМЦЫ, ул. И. Винокурова, 3, ТЦ "Ассоль", тел. 8-914-281-77-57;

УСЛОВИЯ ЗАЙМА: ПРОЦЕНТНАЯ СТАВКА - 1-Я ВЫДАЧА - 1,20% В ДЕНЬ (438,00% ГОДОВЫХ), 2-4 ВЫДАЧА - 1,00% В ДЕНЬ (365,00% ГОДОВЫХ), 5 И ПОСЛЕДУЮЩИЕ ВЫДАЧИ - 0,70% В ДЕНЬ (255,50% ГОДОВЫХ). СУММА ЗАЙМА - ПЕРВАЯ ВЫДАЧА - 1000-10000 РУБЛЕЙ, ПОСЛЕДУЮЩИЕ ВЫДАЧИ - 1000-15000 РУБЛЕЙ. СРОК - ПЕРВАЯ ВЫДАЧА - 5-15 ДНЕЙ, ПОСЛЕДУЮЩИЕ ВЫДАЧИ - 5-30 ДНЕЙ. ЗАЕМ ПРЕДОСТАВЛЯЕТСЯ В РОССИЙСКИХ РУБЛЯХ. ПЛАТЕЖИ ЗАЕМЩИКА ПО ДОГОВОРУ: В КОНЦЕ СРОКА ЗАЙМА ОПЛАЧИВАЕТСЯ СУММА ЗАЙМА, СУММА НАЧИСЛЕННЫХ ПРОЦЕНТОВ. ТРЕБОВАНИЯ К ЗАЕМЩИКАМ - ВОЗРАСТ **от 21 до 73 лет**, ПОДТВЕРЖДЕНИЕ ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ. **ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЗАЙМА - НЕ ТРЕБУЕТСЯ.** В СЛУЧАЕ ПРОСРОКИ ПРОЦЕНТЫ НА СУММУ ДОГА НАЧИСЛЯЮТСЯ. ШТРАФ ЗА НЕИСПОЛНЕНИЕ ОБЯЗАННОСТИ 20% ГОДОВЫХ ОТ СУММЫ ПРОСРОЧЕННОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ. ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ МИКРОКРЕДИТНАЯ КОМПАНИЯ «ДЕНЕЖНЫЙ ПОТОК», 67000, Г. ЯКУТСК, УЛ. ОРДЖОНИКИДЗЕ Д.17, ОФИС 217, ОГРН 1131447013390, ИНН КПП 1435272065/43501001, СВИДЕТЕЛЬСТВО О ЗАПИСИ В РЕЕСТР ФМФО №661303686004292, РРКПЛАМА

БИЛЭРИИЛЭР ОБЪЯВЛЕНИЯ

РЕШЕНИЕ №5 от «11» марта 2019 г. «О досрочном прекращении полномочий главы муниципального образования «Искровский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия)

Рассмотрев заявление Абрамова Петра Васильевича о досрочном прекращении полномочий главы муниципального образования «Искровский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия) по собственному желанию, на основании пункта 2 части 6 статьи 36 Федерального закона от 06.10.2003 №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» и пункта 2 статьи 31 Устава муниципального образования «Искровский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия) наслезный совет депутатов МО «Искровский наслег» решил:

1. Принять отставку по собственному желанию главы муниципального образования «Искровский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия).

2. Считать прекращенными досрочно полномочия главы муниципального образования «Искровский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия) Абрамова Петра Васильевича с 11 марта 2019 года.

3. Назначить исполняющим обязанности главы муниципального образования «Искровский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия) Старкова Виктора Андреевича с 12 марта 2019 года до вступления в должность вновь назначенного главы муниципального образования «Искровский наслег» Намского улуса Республики Саха (Якутия).

4. Решение сессии обнародовать путем вывешивания на информационном стенде.

5. Настоящее решение вступает в силу со дня обнародования на стенде наслезной администрации.

6. Контроль над исполнением настоящего Решения оставляю за собой.

Председатель НСД МО «Искровский наслег» П.В. Абрамов

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР

23 февраля 2019 года исполнилось бы 100 лет со дня рождения нашей любимой мамы, бабушки, прабабушки Афанасьевой Евдокии Николаевны. Она родилась в с. Хатассы 23 февраля 1919 года. У нее было 2 брата, которые погибли во время Великой Отечественной войны.

Рано потеряв свою мать, она испытала все тяготы жизни с мачехой. К счастью, у мамы осталась бабушка, которая воспитала ее, поставила на ноги. Потом вышла замуж за Викторову Леонида Леонидовича, уроженца Орджоникидзевского района, родила сына Леонида и дочь Лидию. В 1942 году мужа призвали на фронт, в этом же году мама получила известие о нем, как без вести пропавшем. Началась очень трудная жизнь. Мама работала уборщицей в продуктовом ларьке и там же жила со своими детьми.

Позже, мама встретила нашего отца Павлова Романа Васильевича, соединила с ним судьбу. Папа очень любил учиться, у него была огромная тяга к знаниям, он был очень грамотным человеком. Нас у папы с мамой было 8 детей: 3 сына и пять дочерей. В 1958 году, после болезни, папы не стало. Она осталась одна с детьми и стареньким дедушкой. Держала корову, свинью.

Мама работала в районной пекарне пекарем. Работа была очень тяжелой, все делалось вручную. Пекарня работала круглосуточно, в три смены в сутки. В смену работало всего 2 пекаря – женщины. Им приходилось вручную вымешивать тесто в большой деже, вручную ее формовать, таскать, поднимать по несколько мешков с мукой. Дневная смена начиналась с 7 часов утра до 15 часов, с 15 часов до 23 часов вечера и с 23 часов до 7 часов утра. Самой тяжелой была ночная смена.

Несмотря на тяжелую работу, коллектив пекарни был дружный, у мамы было много подруг. Все поддерживали друг друга. Наша мама была очень доброй, спокойной, трудолюбивой, честной, поэтому пользовалась большим уважением в коллективе Райпо.

После выхода на пенсию, мама продолжала работать. В хозяйственном магазине с. Намцы мама очень хорошо работала с женщинами – бурточками.

Наша мама награждена знаками Материнской Славы. За многолетний, добросовестный труд ее награждали Почетными грамотами, Благодарственными письмами. Ей присвоено звание ветерана труда и ветеран тыла.

Дома у нас было всегда тихо и спокойно. Мы не помним, чтобы мама на нас кричала, ругала. Своим примером мама приучила нас к чистоте, аккуратности, ответственности. Всех восьмерых детей выучила, всем дала образование, всех поставила на ноги. Позже очень бережно, с большой любовью помогала нам с внуками. Одни жили и выросли у бабушки, другие внуки приезжали к бабушке на лето.

По прошествии лет, став уже взрослыми, осознаешь, насколько мама была сильным человеком, насколько она стойко перенесла все тяготы жизни, насколько она

любила и берегла нас всех... Нет слов, чтобы выразить всю нашу благодарность, нашу любовь, нашу гордость за то, что у нас была такая МАМА, БАБУШКА, ПРАБАБУШКА. Светлую память о нашей любимой маме, бабушке, прабабушке тепло храним в наших сердцах.

Дочери, сын, внуки, правнуки: Павловы, Викторovsky, Лаптевы, Поповы, Пинигины, Гоголевы, Матвеевы, Макаровы, Ноговицыны, Сайдмуродовы.

Биһиги убайбыт Анатолий Афанасьевич Прокопьев алтынны 10 күнүгэр Нам оройуонугар, Салбан нэһилиэгэр 7 оҕолоох, улахан дьизэ-кэргэнгэ маннайгы оҕонон күн сирин көрбүтэ. Аҕабыт



Афанасий Саввич Вин о к у р о в Аҕа Дойдуну көмүскүүр уоттаах сэрник кытыылааҕа, 1946 с. демобилизацияланан кэлэн колхуонугар үлэлээбитэ, кэлин атын сиргэ тийиэн олохсуйбута.

Ийэбит Аграфена Павловна Прокопьева, Горнай оройуонун II Атамай нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Үйэлээх сааһын тухары колхоз, совхоз ыарахан үлэтигэр биир күн өрөбүлэ суох ыанньыксытынан үлэлээбит, үлэһит үтүөтэ этэ. Ийэбит иккистээтэ олоҕун оҕостон 7 оҕо кун сырдыгын көрдөрөн, кинилэри атахтарыгар туруорарга туруулаһан олохтообута. Олус эрдэ, 54 сааһыгар, орто дойдуну олохтотан туораабыта.

Убайбыт Толя оҕо сааһа бастаан Салбанна, онтон Хамаҕаттааҕа ааспыта. Орто оскуоланы Хамаҕаттааҕа бүтэрэн, «Оскуола-производствурдүк үөрэх» дефиниэн салайтаран «Нам» совхозка 2 сыл оробуочайынан үлэлээн баран, СГУ физико-математической факультетыгар туттарсан кириэн 1975 с. ситиһилээхтик бүтэрэн физик идэтин ылар.

Минпрос анааһынынан Муома оройуонун Соболюор учууталынан ананан, ылбыт идэтинэн үлэтин саҕалыйар.

Ханна да үлэлээтэр биһиги убайбыт туох баар билиитин биэрэн, кыабын ууран үлэлиирэ. 1977 с. дойдуга Росстат тэриллибитэ 195 с. үбүлүөйүнэн сибээстээн оччотообу харчынан 800 тыһыынча солкуобайынан бириэмийэлэммитэ, 2-с кылаастаах советник разрядта ингериллибитэ. Улуус дьаһалтатыгар үлэлиир кэмигэр специалист быһыытынан сүрдээх толоругас, билиилээх, эппиэтинэстээх диэн биир үлэлээбит дьоно сыаналыыллар.

Өр сыллаах таһаарылаах үлэтэ СР Үөрэх министертвотын Бочуоттаах грамотанан (2010), «Норуот үөрэҕириитин туйгуна» (2014 с.) бочуоттаах аатынан бэлиэтэммитэ. Төрөөбүт нэһилиэгэр үлэтэ сыаналанан «Салбан нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо» диэн аат ингериллибитэ.

Бииргэ бултаан-алтаан, үлэлээн-хамсаан сылдыбыт дьоно-сэргэтэ, кини киһи быһыытынан сүрдээх холкутун, доҕотторугар-дьонноругар эйэҕэһин, ханнык да үлэттэн

аккаастаммат киһи киһитэ дэтэр диэн үрдүк сыанабылы ылар.

Убайбыт Анатолий олоххо активнай позициялааҕа. Ол курдук улуустааҕы «Иэйи» ветераннар уус-уран самодеятельнастарын коллективын биир сүрүн ырыаһыта этэ, искирбэх намын куоластааҕа. Киһи быһыытынан көнө, судургу майгылааҕа, ол иһин дьонго-сэргэҕэ улаханник убаастанара, бэрт элбэх доҕордооҕо-атастааҕа. Дьизэ-кэргэн аҕа баһылыгын быһыытынан холбурга сылдыар этэ, Нам бөһүөлөгүн бастын, мааны ыалынан биллэрэ. Кэргэнинээн Антонина Ивановнаһын ыал буолан үс уол оҕону төрөтөн сүһүөхтэригэр туруорбуттара.

Кэлинги сылларга олоҕун тиһэх күннэригэр диэри оҕолорун, сиэннэрин тустарыгар туруулаһан үөрэх оройуонааҕы салаатын управлениетыгар, 1 нүөмэрдээх орто оскуолаҕа техникаҕа куттал суох буолуутун инженеринан үлэли сылдьан ыарахан ыарыыттан олохтон барда.

Билигин кини кэннигэр хаалбыт кэнчээри ыччаттара олохтон салгыахтара, кини ситэ онорботуун ситэриэхтэрэ, кыайбатаһын кыайахтара диэн эрэлбит улахан.

Барахан кэммитигэр күүс-көмө тирэх буолбут оройуонмут дьонугар, хаан уруу аймахтарбытыгар, табаарыстарыгар, бииргэ үөрэммит оҕолоругар, бииргэ үлэлээбит дьонугар, биир идэлээхтэригэр, ыкса ыалларыгар ис сүрэхпититтэн махталбытын биллэрбит.

Биһиги убайбыт Анатолий Афанасьевич амарах аҕа, эйэбэс, тапталлаах эһэ, биһиге тирэх, халын хахха, суон дурда этэ. Кини ытык аатын инникитин даҕаны ыччаттара удьуордаан, утумнанан, үйэлэргэ ааттатыахтара. Сырдык ыраас мөссүөнү сүрэхпитигэр өрүү баар, өйдүү-саныы сылдыахпыт.

Уолаттара, кийииттэрэ, сиэннэрэ, бииргэ төрөөбүттэрэ

Бу дьыл кулун тутар 14 күнүгэр биһиги бииргэ төрөөбүт бырааппыт, убайбыт, улахан дьизэ кэргэн тапталлаах аҕата, эһэлэрэ, Нам сэлиэннэтин олохтооҕо, үлэ ветерана, Колесов Николай Михайлович уһун ыарахан ыарыыттан ыалдьан олохтон туораабыта биир сыла буолар.

Кини 1957 сыллаахха ыам ыйын 13 күнүгэр I Хомустаах нэһилиэгэр Михаил Михайлович, Матрена Дмитриевна Колесовтар дьизэ кэргэттигэр төрдүс оҕонон, бастагы уолунан, төрөөбүтэ. Кыра сааһыттан быраатынаан сайынны аҕаларын кытта оттоһон, балыктаһан, сир астаһан, кыһынын дьизэ истас үлэтигэр көмөлөһөн, бэйэлэрин аналлаах соруудаһарын толоро улааппытара. I Хомустаах орто оскуолатыгар үөрэнэр сылларыгар араас элбэх кылаас, оскуола пионерскай, спортивной тэрээһиннэригэр улгумнук кыттарта. 1975 сыллаахха 8 кылааһы бүтэрэн «Нам» совхозка тутуу биригээдэтигэр үлэли кирибитэ.

1979 сыл саҕаланыаҕыттан 1994 сылга диэри бастаан Намнааҕы тутар-монтаажтыр тэрилтэ иһинэн «Мехколхозстройга», онтон ол тэрилтэ аата уларыдан, Намнаа-



гы МПМК-а «Якутагропромстрой» диэн ааттаммыт тэрилтэҕэ тырахтарыһынан ананан энкилэ суох үлэлээбитэ. 1994 сылтан дойдуга тахсыбыт ыһыллытобуллуу түмүгэр үлэ суох буолан, тэрилтэтигэр уурайарга күһэллбитэ. 1997-1999 сс. Намнааҕы суолу тутар-өрөмүөнүүр тэрилтэҕэ грейдерийинэн үлэлээбитэ. 2000-2007 сс. «Кэскил» бааһынай хаһаайыстыбатыгар оҕуруокка үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбитэ. 2007 сылтан 2015 сылга диэри «Быйан» хааччахтаммат эппиэтинэстээх тэрилтэҕэ автогрейдерийинэн туох баар санаатын, сатабылын ууран ситиһилээхтик үлэлээбитэ. 2016 сылтан олоҕун тиһэх күннэригэр тийэ «Агентство по развитию территории МО «Ленский наслег» диэн муниципальной автономнай тэрилтэҕэ механизмынан үлэли сылдыбыта.

Хатырык нэһилиэгин «Кэскил» оҕо сайдар кинини сэбиэдиссэйгэр Заровняева Екатерина Семеновна, итээччигэр Иванова Лена Алексеевна тапталлаах балтылара, Нам улуунун баһылыгын үпкэ уонна экономикаҕа солбуйааччыта

НАУМОВА Анастасия Васильевна кыра уолунаан Ванюшалыын күн сириттэн соһумардык барыттарынан ийэтигэр, чугас дьонугар дириг кутурбаммытын тизрээбит.

Убаастыр аймахтарбытыгар Феоктистова Анна Семеновна, Заровняева Екатерина Семеновна, кинилэр дьизэ кэргэттигэр, чугас дьонугар кыһа, күн-күбэй ийэлэрэ, тапталлаах балтылара, эйэбэс эдьийдэрэ

НАУМОВА Анастасия Васильевна, кырачаан сиэннэрэ, бырааттара Ванюша күн сириттэн соһумардык барыттарынан дириг кутурбаммытын тизрээбит.

Эдьийит Елена Николаевна оҕолоро, М.А. Сивцева, Н.М. Сивцев дьизэ кэргэнэ Намтан, Чурапчыттан, Мугудайтан, Мындабаайыттан, Чыаппараттан, Дьокуускайтан.

Коллектив детского сада «Чураанчык» с. Намцы выражает глубокое соболезнование детям Лене и Сергею, внукам и близким родственникам по поводу ухода из жизни любимой матери и бабушки, отличника образования РС(Я) ФЕДОРОВОЙ Тамары Романовны. Скорбим вместе с вами.

Күндүтүк саныыр балтыбытыгар, бырааппытыгар Ленаҕа, Сергейга тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ ФЕДОРОВА Тамара Романовна ыарахан ыарыыттан орто дойдуну олохтообутаан дириг кутурбаммытын тизрээбит.

Ханна да үлэлээтэр, үлэтигэр олус бэринилээхтик сыһаннаһара. Ону туоһулуур элбэх Бочуотунай грамоталардаах, улуус, нэһилиэк баһылыктарыттан именной чаһыларынан, сыаналаах бэлэхтэринэн наһарадаламмыта. Кини улахан дьизэ кэргэн ытыктабыллаах аҕа баһылыга, тапталлаах эр, аҕа, амарах эһээ этэ. Олохун доҕорунаан, Надежда Петровнаһын, 1980 сыл тохсунньу 10 күнүгэр холбоһон ыал буолан, 5 оҕону төрөтөн, көрөн-истэн бүүбэйдээн, улаатыннараран, атахтарыгар туруоран үлэһит онортоотулар.

Күндү Колябыт, тыыннаахпыт тухары эйигин, эн күлэн-үөрөн кириэн кэлэн ыһа-тоҕо кэпсээн бараргы өрүү ахта-саныы сылдыахпыт, өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр эн ол мөссүөнү ингэн сылдыа. Төрөөбүт-үөскээбит, олохтот Намын сирэ-уота эйиэхэ сымнаҕас тэллэх, сылаас суордан буоллун, быдан дьылларга бырастыгы.

Намтан, Горнайтан, Дьокуускайтан, Хангаластан дьизэ кэргэнэ, бииргэ төрөөбүттэрэ, чугас аймахтара

Бииргэ үөрэммит доҕорбутугар, үөрэппит оҕолор Парняков Толяга, ийэтигэр Степанида Николаевнаҕа, бары чугас дьонугар таптыыр аҕата, кэргэнэ ПАРНЯКОВ Михаил Карлович эмискэ ыалдьан күн сириттэн барытынан дириг кутурбаммытын тизрээбит.

Хатын Арыс нэһилиэгин олохтооҕо, бырааппыт ЭВЕРСТОВ Тимофей Тимофеевич ыалдьан күн сириттэн барытынан кини кэргэнигэр Валентина Николаевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, балтыбар Анна Тимофеевнаҕа, күтүөппэр Анатолий Матвеевтарга уонна кинилэр оҕолоругар дириг кутурбаммытын тизрээбит.

Убаастыр эдьийит, Арбын нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ ветерана ИСАКОВА Августа Васильевна уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тизрээбит.

ИСАКОВА Августа Васильевна уһун ыарыытын күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хаан уруу дьонноругар дириг кутурбаммытын тизрээбит.

ИСАКОВА Августа Васильевна уһун ыарыытын күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хаан уруу дьонноругар дириг кутурбаммытын тизрээбит.

ИСАКОВА Августа Васильевна уһун ыарыытын күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хаан уруу дьонноругар дириг кутурбаммытын тизрээбит.

ИСАКОВА Августа Васильевна уһун ыарыытын күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хаан уруу дьонноругар дириг кутурбаммытын тизрээбит.

ИСАКОВА Августа Васильевна уһун ыарыытын күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хаан уруу дьонноругар дириг кутурбаммытын тизрээбит.



Продаю усадьбу в с. Намцы 15 соток по ул. Жиркова, 17 за 400 т.р. без торга. Участок ровный, огорожен, свет и газ рядом. Тел. 89246619102 ватсап.

КҮҮТҮҮЛЭЭХ АВТОБУСПУТ КЭЛЛЭ!



Бүгүн гимназияҕа улахан үөрүүлээх дьоро күн үүннэ. Үйэ чиэппэрин кэрингэ кэтэспит күүтүүлээх оскуола автобуһа гимназия 25 сылын бэлиэтиир юбилейдаах сылыгар кэллэ. Саһархай дьүһүннээх улахан буукубанан «ДЕТИ» дьин суруктаах, 22 миэстэлээх сабысана автобуһу гимназия директора Александр Новгородов, директоры хаһаайыстыбаннай чааска солбуйааччы Владислав Атласов, суоппар Инно-

кентий Посельской куораттан сүүрдэн таһаарбыттарын оскуола оҕолоро, учууталлар, бары үлөһиттэр өрө көтөбүллэн уруйдаан көрүстүлэр. Саһалы сиэринэн арчылаан, кыһыл лиэнтэ быһан, аан бастакынан автобуһка ветеран учууталлар, гимназия бастыг үөрэнээччилэрэ олорсон үөрдүлэр.

Түгэнинэн туһунан оскуолабыт автобуһун ыларга көмөлөспүт Ил Түмэн депутатыгар Алексей Еремеевкэ, үөрэх министрэ Владимир Егоровка, улууспут баһылыга Юрий Слепцовка, үөрэх управлениетын начальнига Екатерина Ядрееваҕа дириг махталбытын тиэрдэбит.

Н.С. Охлопков аатынан улуустаағы гимназия коллектива

Болдойун, викторина!

«Хайа да омуҕ сайдарыгар, үрдээн-үүнэн тахсарыгар, хайа даҕаны кириллиэһин маннайгы үктэлэ буолара – нуруот ырыата, нуруот олонхото».

П.А. Ойуунускай

Саха нуруотун өркөн өйө, сылаас сырдык санаата, үрдүккэ, кэрэҕэ дьулуһууга, баҕарар баата түмүллүбүт тылынан уус-уран айымньыта - олонхо бүтүн аан дойдуну-

П түһүмэх ытытыллар болдьоҕо: муус устар 11-30 күннэрэ. Тиэмэтэ: «Олонхо уонна театр»

III түһүмэх ытытыллар болдьоҕо: ыам ыйын 13-31 күннэрэ. Тиэмэтэ: «Нам улуун олонхото уонна олонхоттара»

Хас биридди түһүмэх уоннуу ыйытыктартан турар. Эпийэттэр толору ис хоһоонноох, ханнык источниктан ытытыллыбыта ыйытыллыахтаах. Викторинаҕа сааһыттан

ОЛОНХО - САХА НОРУОТУН БАРҒА БААИА

га аатыран, 2005 сыллаахха киһи-аймах тылынан уонна өйүнэн айбыт культурнай нэһилиэстибэлэрин чулуу айымньыларын испиһигэр киирбитэ. 2006 сылтан Олонхо сыллара биллэриллэн, сыла айы Саха сириг улуустарыгар Олонхо ыһыаҕа ытытыллара үтүө үгэскэ кубулуйда. 2019 сылга XIII республикатааҕы Олонхо ыһыаҕа Нам улуугугар, Энциэли хочотун тунатыгар ытытыллар.

Бу улахан тэрээһини көрсө Н.М. Рыкунов аатынан Нам киин библиотеката уонна «Энциэли» хаһыат редакцията «Олонхо – саха нуруотун барҕа бааиа» дьин викторинаны биллэрээллэр.

Сыала-сорууга:

саха нуруотун төрүт үгэстэрин, фольклорун кизинг эйгэҕэ билиһиннэри; - олонхо төрүт өйдөбүлүн үөрэтии, сырдатты; аатырбыт олонхоһуттар тустарынан билиини кэнгэтии; олонхоҕо нэһилиэтинньэ интэриэһин үрдэтии;

Викторина үс түһүмэтинэн ытытыллар:

I түһүмэх ытытыллар болдьоҕо: кулун тутар 14-31 күннэрэ. Тиэмэтэ: «Олонхо кизинг кизилитигэр»

тутулуга суох ким баҕалаах кыттар. Викторина кыайылаахтарынан 3 түһүмэхкэ кыттыбыт, сөптөөх эпийэттэри биэрбит кыттааччылар буолаллар.

Кыайылаахтар дипломнарынан, бириистэринэн наҕараадаланыахтара. Хас биридди кыттааччы туоһу сурук тутуоҕа.

Викторинаҕа сөптөөх эпийэттэри буларга Н.М. Рыкунов аатынан Нам киин библиотекатыгар тэриллит кинигэ быыстапкатын матырыяалларын, нэһиликтэргэ олохтоох библиотекалар фондаларын туһанаргытыгар ыгырабыт.

Эпийэттэри ыйытыллыбыт болдьоххо Н.М. Рыкунов аатынан Нам киин библиотека электроннай почтатыгар namlib@mail.ru «викторина» дьин суруйан эбэтэр суругунан библиотекаҕа информационай-методическай отделга тиксэриэххитин сөп.

Билсэр телефоннар: 41-7-59, 89841198364, 89640775877
Улуу олонхоһут туһунан билигитин ханатын, байытын, кизин тутта ааттаан!

I ТҮҮҮМЭХ «ОЛОНХО КИЭН КИЭЛИТИГЭР»

Ыйытыктар:



1. Киэгник биллэр олонхоһуттар хос ааттара:
1. Захаров Тимофей Васильевич
2. Бурнашев Иннокентий Иванович
3. Абрамов Николай Алексеевич
4. Степанов Николай Иванович
2. Улуустар түүлбэ

- олонхолорун сөпкө дьаарыстаа:
- Таатта, Мэнэ Хаһалас, Амма, Нам, Ньурба, Чурапчы, Сунтаар, Кэбээйи
Дьырыбына Дьырылыата, Кулун Куллуустуур, Куллуустай Бэргэн, Сылгы уола Дьырай Бэргэн, Ньургун Боотур, Ала Туйгун, Оҕо Дьулаахы, Биэ уола Бэйбэлдын

3. Бу хартыынаны суруйбут худохунньук аата? Кини туһунан кылгастык билиһиннэриг.

4. Ким туһунан этиллэрий? «Тоҕус халлаан үрдүгэр тура төрүүбүт, тиити төргүү мутугунан холобурдаах тэбэр тураҕас аттаах...»?

5. «Сюжеттэре уонна матыһытара баайынан, уобарастара сүгкэннэринэн, поэтической формата чочуллубутунан уонна тылын баайынан олонхо саха бэйэтин национальнай бааиа эрэ буолбакка, ону аһан грек «Илиада-тын» уонна «Одиссеятын», нуучча былиналарын, киргиз «Мананы» уод.а. курдук аан дойдуга сураҕырыт эпостары кытта сэргэ туруоруллуон сөп». Ким этиитэй?

6. Ким 1929 сыллаахха Ленинград куоракка «Образцы народной литературы якутов» дьин үлэтигэр бизэ олонхону нууччалы тылбаастаан таһааттарбытай?

7. Ханнык суруйааччы бэйэтин туһунан манньк суруйбутай? «Мин кыра оҕо эрдэппинэ олонхоһут олонхоһутун, сэхэнин уонна остуоруйаларын истээри уһун түүннэри утуйбакка «сынгаах мынаан» олорорум. Мин итинтэн тартаран, улам ыллардар ылларан, төрөөбүт тылбын үөрэтэн барбытым».

8. Ханнык бөдөн общественай-политическай деятель, инникини өтө көрөөччү бөлөһүөк, сээркээн сэхэниит, хас саастааҕар Нам улуунун Үөдэйигэр олохтоох Угаалаах баай оҕотун уруутугар үс түүннээх күн олонхолоон биһирэппитэй уонна убаһанан маньялаппытай?

9. Бастакы ханнык олонхо хаһан, ханнык тылларынан бэчээттэммитэй?

10. Бөдөн учуонай, нуруот тылынан айымньыларын уһулуччулаах чинчийээччитэ Иннокентий Васильевич Пухов кандидатскай диссертациятын тематын аата?

Ситиниэлэри баҕарабыт!

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР:

редакторы солбуйааччы — 41332, хаһыаты таңгы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энциэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральная сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламыт нүөмэрэ — **ПИ №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэитин, дьийэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияга киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.

Редакция, издатель аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Ст. Платонова уул, 1/2 корп. Типография аадырыһа: Дьокуускай к., Вилюйскай переулук, 20

E-mail: Namtsy41141@mail.ru

Хаһыат «Якутия» медиа-холдинг АУо типографиятыгар бэчээттэннэ.

Аадырыһа:

Дьокуускай к., Вилюйскай переулук, 20
Формата А3. Кээмэйэ 3,0 бэчээт. лисс
Көҕүл сыһананан атылланар
Индекс — Р0005. Тираһа — 1026 экз.
Бэчээкэ илии баттанньтын графига — 12:00 ч. 13.03.2019 с.

Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 13.03.2019 с.